

TILALTA TIEToon JA TYÖELÄMÄÄN -HANKE (TITITY)

Arvioinnin loppuraportti

9.10.2023

Sisällys

1	JOHDANTO	3
1.1	TAUSTA JA TAVOITTEET	3
1.2	MENETELMÄT JA AINEISTOT	4
2	HANKKEEN TOIMINNAN JA LUODUN TOIMINTAMALLIN KUVAUS	6
2.1	HANKKEEN TOIMINTA	6
2.2	HANKKEEN LUOMA TOIMINTAMALLI	9
3	HANKKEEN TULOKSET JA SAADUT OPIT	11
3.1	TARKASTELLUT KOKEILUT	11
3.1.1	<i>Maatilajakso keväällä 2022</i>	12
3.1.2	<i>Luonto- ja eläinavusteiset toiminnalliset päivät hevostalli-, navetta- ja terveismetsäympäristöissä ja työvoimakoulutus syksyllä 2022</i>	13
3.1.3	<i>Luonto- ja eläinavusteiset toiminnalliset päivät hevostalli-, navetta- ja terveismetsäympäristöissä keväällä 2023</i>	22
3.2	SUUNNITELTU VAIKUTUSLOGIIKKA, HANKKEEN TULOKSET JA SAADUT OPIT	25
4	JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	28
	LIITTEET	32

1 Johdanto

Tässä luvussa kuvataan kehittävän arvioinnin taustaa ja tavoitteita sekä menetelmiä ja aineistoja.

1.1 Tausta ja tavoitteet

Tilalta tietoon ja työelämään -hankkeessa (TITITY) on kehitetty uudenlaisia malleja työllisyyspalveluiden tueksi maaseutuyrityksissä. Niillä edistetään työllistymistä maaseudun yrityksiin ja hakeutumista luonnonvara-alan koulutukseen. Taustalla vaikuttaa ajatus kohtaanto-ongelmaan vastaamiseksi kehittämällä tehokkaita keinoja työllistymiseen ja uudelleen kouluttautumiseen, jotta työvoiman kysyntä ja tarjonta kohtaavat. Hankkeen toteutuksessa hyödynnetään Green Care -toimintamalleja ja näkökulmaa sekä tuetaan niiden käyttöönottoa. Asiakkaiden hyvinvoinnin edistäminen luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä hyödyntämällä on ollut läpileikkaava tavoite toteutuksessa.

Hankkeessa on hyödynnetty alueella aikaisemmin toteutettujen Green Care -menetelmiä edistäneiden hankkeiden tuloksia ja jatkettu niiden kehittämistyötä (Luonto voimaksi Kainuussa -hanke (Luke, KAMK), Kantri&Co.-hanke ja Green Care koulutusmalli korkea-asteelle -hanke, Luontoperustaisen osaamisen kehittäminen -hanke).

Hankkeen alkuperäisiä tavoitteita ovat olleet:

- ☐ työllisyystoimenpiteiden asiakkaiden työllistymisen ja opintopolkujen tukeminen.
- ☐ opiskelijoiden rekrytoinnin edistäminen Kajaanin Ammattikorkeakouluun ja Kainuun ammattiopistoon
- ☐ suomalaisen työvoiman saatavuuden turvaaminen luonnonvara-alalla.
- ☐ hankkeen asiakkaille tarvitsemansa palvelut entistä asiakaslähtöisemmin ja sujuvammin työelämään integroituna.
- ☐ Kainuulaisten maaseutuyritysten työllistämisen kynnys madaltuu onnistuneiden kokeilujen avulla.

Hankkeen toteutus jäsentyi alkuperäisessä suunnitelmassa neljäksi päätoimenpiteeksi tai työpaketiksi.

1. Työllisyyspalveluiden asiakkaiden sekä maaseutuyritysten osaamisen kasvattaminen Green Care -toiminnasta ja sen työllistämis- ja liiketoimintamahdollisuuksista.
2. Osaamisen soveltaminen valmennusten merkeissä maataloilla ja muissa maaseutuyrityksissä.
3. Maaseutuyrityksiin linkittyvien henkilökohtaisten opintopolkujen ja opinnollistamisen mallien kehittäminen
4. Hankkeen aikana toteutettavien opinnollistamis- ja työllistämistoimien ja prosessien vaikuttavuuden arviointi erilaisin mittarein.

Owal Group Oy tuki hankkeen työpaketin 4 toteutusta tuottamalla seuranta- ja arviointitietoa hankkeen toimenpiteiden onnistumisesta ja vaikutuksista. Vaikuttavuuden arvioinnin tavoitteena oli tarkastella hankkeessa luotavaa toimintamallia eri osapuolten näkökulmasta arvioinnin menetelmin huomioiden mm. seuraavia kysymyksiä:

- Mikä onnistui ja missä oli haasteita?
- Mitä hyötyä toiminnasta on eri osapuolille?
- Millaisia toimintaympäristöjä tarvittiin?
- Toteutuivatko asetetut tavoitteet?
- Mitä asioita tulee kehittää jatkossa?

Tässä raportissa esitetään ensin luvussa 2 tiiviisti hankkeen toimintaa ja sen luoma toimintamalli. Luvussa 3 esitetään arvioinnin keräämää arviointiaineistoa, erityisesti tarkemmin tarkastelluista kokeiluista eli maatilajaksosta (kevät 2022), työvoimakoulutuksesta (syksy 2022) ja luonto- ja eläinavusteisista toiminnallisista päivistä (kevät 2023). Lisäksi hankkeen toteutusta, tuloksia ja saatuja oppeja peilataan arvioinnin alkuvaiheessa laadittua vaikutuslogiikan kuvausta vasten. Lopuksi luvussa 4 esitetään arvioinnin laatijan johtopäätökset ja suositukset.

1.2 Menetelmät ja aineistot

Kehittävän arvioinnin periaatteiden mukaisesti arviointia toteutettiin tiiviissä yhteistyössä hankkeen kanssa. Arviointisuunnitelmaa mukautettiin hankkeen edetessä toimenpiteitä vastaavaksi. Arviointiaineistona hyödynnettiin hankkeen itse kokoamaa seurantatietoa, osallistujilta kerättyä seurantatietoa sekä toteuttajilta, sidosryhmiltä ja verkostoilta koottuja näkökulmia eri vaiheissa.

Haastattelut. Kehittävän arvioinnin aikana toteutettiin yhteensä kuusi haastattelukierrosta eri kohderyhmille. Ammattilaisille toteutetut haastattelut toteutettiin puolistrukturoituna teemahaastatteluina. Haastattelurunkojen (liitteenä) kysymysten lisäksi haastatteluissa käsiteltiin kunkin toimijan näkökulmasta nousevia teemoja hankkeen toteutukseen sekä osassa myös täydennettiin aiempien haastatteluiden sisältöä. Toimenpiteisiin osallistuneiden haastattelut toteutettiin puhelimitse, ja kaikilta kysyttiin samat kysymykset toimenpiteiden toteutuksesta ja hyödyistä.

- Taustoittavat aloitushaastattelut toteuttajille ja keskeisille sidosryhmille (kevät 2022, KAO, KAMK, TE-toimisto, ELY-keskus, Edukai)
- Maatilajaksolle osallistuneiden asiakkaiden puhelinhaastattelut (elokuu 2022, 3 kpl)
- Täydentävät sidosryhmähaastattelut (syksy 2022, SOSTE, KAO, THL, työllisyyden kuntakokeilu, maatilayrittäjä)
- Työvoimakoulutuksen osallistujien puhelinhaastattelut (tammikuu 2023, 7 kpl)
- Kevään 2023 luonto- ja eläinavusteisiin toiminnallisiin päiviin osallistuneiden työntekijöiden haastattelut (kevät 2023, TE-toimisto, Kainuun hyvinvointialue, Aikuissosiaalityö, Springhouse, Edukai)

- Täydentävät loppuhaastattelut (syksy 2023, Edukai, KAMK, työllisyyden kuntakokeilu)

Kyselyt. Kyselyjä sähköistä alustaa hyödyntäen toteutettiin eri kohderyhmille. Tavoitteena oli koota mahdollisimman systemaattisesti osallistujien näkemyksiä toteutetuista toimenpiteistä ja niiden hyödyistä.

- Kevään 2022 maatilajakson alku- ja loppukysely
- Syksyn 2022 työvoimakoulutuksen alku- ja loppukysely
- Syksyn 2022 toiminnallisten päivien palautekysely henkilöstölle
- Lisäksi hyödynnettiin hankkeen itse kokoamaa työssäoppimispaikkoja tarjonneiden yritysten palautetta sekä työvoimakoulutuksen OPAL-palautteita

Työpaja. Joulukuussa 2022 toteutettiin kehittämistyöpaja hankkeen keskeisimpien toteuttajien ja sidosryhmien kesken, jossa esiteltiin siihenastisia havaintoja hankkeen vaikutusten syntymisen edellytyksistä ja työvoimakoulutuksen tuloksia sekä haettiin yhdessä suuntaviivoja hankkeen jatkotyöhön ja kevään 2023 toimenpiteisiin. Työpajaan osallistuivat hanketoteuttajien lisäksi TE-toimiston sekä Edukain edustajat.

2 Hankkeen toiminnan ja luodun toimintamallin kuvaus

Tässä luvussa esitetään ensin tiiviisti hankkeen toiminnan pääsisältö. Tämän jälkeen esitetään se, millaisen toimintamallin hanke on kokemusten perusteella luonut hankkeen loppuvaiheessa saatujen kokemusten ja oppien avulla.

2.1 Hankkeen toiminta

Keskeiset havainnot

- » Hanke on toteutuksen aikana muokannut toimintaansa kokeillen sen mukaan, mitä toteutuksen aikana on opittu siitä, mikä toimii
 - » Maatilajakso toteutettiin kahden viikon pituisena 28.3 - 8.4.2022. Luonnonvara-alalle suunnattu työvoimakoulutus toteutettiin 26.9.2023 -18.11.2023. Hanke toteutti koulutuksessa toiminnallisia osioita, joissa hyödynnettiin eläin- ja luontoavusteisia menetelmiä. Talvella ja keväällä 2023 toteutettiin luonto- ja eläinavusteisia toiminnallisia päiviä talli-, navetta- ja terveismetsäympäristöissä.
 - » Edellä kuvattujen toimenpiteiden lisäksi hanke on toteuttanut toimintakaudellaan lukuisia toimenpiteitä erityisesti koskien tietoisuuden ja osaamisen vahvistamista Green Care-menetelmistä yleisesti, eläinavusteisista menetelmistä erityisesti, henkilökohtaisten opintopolkujen ja opinnollistamisen kehittämistä ja maaseutuyrittäjyyden kehittämistä Green Care- palveluliiketoiminnan mahdollisuuksia hyödyntäen.
-

Hanke on toteutuksen aikana muokannut toimintaansa kokeillen sen mukaan, mitä toteutuksen aikana on opittu siitä, mikä toimii. Hanke käynnistyi syksyllä 2021. Alkuvuodesta 2022 tiedotettiin hankkeen käynnistymisestä ja suunnitellusta toiminnasta sekä tarkennettiin tulevien toimenpiteiden sisältöjä yhdessä lukuisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Erityisesti jaettiin tietoa TE-toimiston ja Kainuun työllisyyden kuntakokeilun työntekijöille. Hankkeen toteutusta on kuvattu seuraavissa kappaleissa sekä tiivistetysti taulukossa 1.

Taulukko 1 Hankkeen keskeisimmät toimenpiteet

	Aika	Toimenpide	Kohderyhmä ja osallistujat	Arvioinnin toimenpiteet
Kevät 2022	28.3.– 8.4.2022	Ensimmäinen maatilajakso	Toiminnalliset infot TE-toimistona ja kuntakokeilun asiakastyötä tekeville Seppälän toimipisteessä Maatilajaksolle 5 ilmoittautunutta, joista 3 osallistui	Maatilajaksolle osallistuneille alku- ja loppukysely ja puhelinhaastattelut 3 kk jälkeen
Syysy 2022	31.8.– 9.9.2022	2. maatilajakson korvanneet luonto- ja eläinavusteiset toiminnalliset päivät hevostalli-, navetta- ja terveystieteiden ympäristöissä (5 tapahtumaa)	TE-palveluiden, kuntakokeilun ja työttömien yhdistysten sekä hankkeiden työntekijät yhdessä asiakkaidensa kanssa 112 osallistujaa omiin päiviin + Seppälän maalaismarkkinat, joissa hanke esillä	Toiminnallisia päiviä käsiteltiin arvioinnin loppuhaastattelussa alkusyksyllä 2023
	26.9.2022– 18.11.2022	Luonnonvara-alalle suuntaava työvoimakoulutus, Edukai	8 osallistujaa	Työvoimakoulutukseen osallistuneille alku- ja loppukysely ja puhelinhaastattelut 3 kk jälkeen
	3.10.2022	Maaseutuyrittäjien päivä	7 työvoimakoulutuksen osallistujaa sekä 2 yrittäjää sekä ProAgria/Maa- ja kotitalousnaisten edustaja	
Kevät ja syysy 2023	17.1.2023	Te-palvelun ja kuntakokeilujen työntekijöiden info Green Care osaamisesta	45 osallistujaa	
	13.2- 27.10.2023	Luonto- ja eläinavusteiset toiminnalliset päivät hevostalli-, navetta- ja terveystieteiden ympäristöissä Opetushenkilöstölle suunnatut infopäivät	mm. TE-toimiston, Edukai Oy:n, Spring House Oy:n sekä aikuissosiaalityön henkilöstöä että asiakkaiden kanssa, yhteensä 82 osallistujaa Kainuun ammattiopiston ja Kajaanin ammattikorkeakoulun opetushenkilöstölle suunnatut infopäivät aiheena eläinavusteisuuden ja luonnon hyvinvointivaikutukset	Puhelinhaastatteluja toiminnallisiin päiviin osallistuneille loppukevällä 2023 Toiminnallisia päiviä käsiteltiin arvioinnin loppuhaastattelussa alkusyksyllä 2023

Keväällä 2022 toteutettiin maatilajakso kahden viikon pituisena 28.3 - 8.4.2022. Jaksoa markkinoitiin eri kanavia pitkin. Keskeisenä pidettiin asiakkaita tapaavien ja ohjaavien TE-toimiston ja kuntakokeilun asiantuntijoiden ymmärryksen ja tiedon parantamista. Tätä tehtiin mm. järjestämällä toiminnallisia infoja Seppälän toimipisteessä. Jaksoon ilmoittautui lopulta viisi henkilöä, joista paikalla oli kolme ja kaksi oli poissa sairauden vuoksi. Maatilajaksolla tutustuttiin maatilaympäristöihin KAO:n Seppälän toimipisteessä, tehtiin erilaisia Green Care -harjoitteita, tehtiin tutustumisretki sekä järjestettiin päätöstilaisuus Luontohyvinvointikeskus Tyynelässä. Maatilajaksolla päästiin toimimaan eläinten mm. hevosten kanssa, joka oli ryhmäläisten mielestä parasta antia. Maatilajaksolla esiteltiin myös KAO:n ja KAMK:n opiskelumahdollisuuksia. Osallistujille jaettiin osallistumistodistukset ja luontohyvinvointitodistus.

Alkusyksyllä 2022 maatilajaksoa ei toteutettu osallistujien puutteesta johtuen, vaan sen sijaan toteutettiin yksittäisiä eri teemoihin paneutuvia toiminnallisia päiviä, joihin kutsuttiin TE-palveluiden, kuntakokeilun ja työvoimayhdistysten asiakkaita työntekijöiden kanssa. Osa näistä toteutettiin Sotkamossa ja osa Kajaanissa. Näiden päivien sisältöjä suunniteltiin kevään kokemusten perusteella. Päivien avulla jaettiin tietoa ja herätettiin kiinnostusta Edukai Oy:n luonnonvara-alalle suuntaava työvoimakoulutusta kohtaan.

Luonnonvara-alalle suunnattu työvoimakoulutus toteutettiin 26.9.2023 -18.11.2022. Hanke toteutti koulutuksessa erilaisia luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä hyödyntäviä toiminnallisia osioita työvoimakoulutuksen sisällä. Työvoimakoulutuksen suoritti kahdeksan henkilöä. Koulutus sisälsi luonnonvara-alalle valmentavia opintoja, alan työ- ja opiskelumahdollisuuksiin tutustumista, työelämätaitojen vahvistamista, alalla tarvittavien lupakorttien suorittamismahdollisuuksia (työturvallisuuskortti, ensiavun perusteet), työnhakuasiakirjojen laatimista, työssäoppimisjaksoja alan yrityksissä sekä urasuunnittelua, opiskelijan työllistymistilanteen kartoittamista ja jatkopolkujen suunnittelua.

Vuoden 2023 puolella järjestettiin ensin tammikuussa TE-palveluiden ja työllisyyden kuntakokeilun työntekijöille infotilaisuus, jossa kerrottiin hankkeesta sekä markkinoitiin toiminnallisia päiviä ja mahdollista toista luonnonvara-alalle suuntaavaa työvoimakoulutusta. Talven ja kevään kuluessa toiminnallisia päiviä toteutettiin talli-, navetta- ja terveismetsäympäristöissä. Näihin kutsuttiin mukaan työllisyystoimijoita, jotta he saivat sekä tietoa että käytännönläheisen kokemuksen toiminnasta. Mukana päivissä oli mm. TE-toimiston, Edukai Oy:n, Spring House Oy:n sekä aikuissosiaalityön henkilöstöä sekä työntekijöiden kesken että asiakkaiden kanssa. Kevään toiminnalliset päivät tavoittivat yhteensä 82 henkilöä. Lisäksi keväällä ja syksyllä järjestettiin KAO:n ja KAMK:n opetushenkilöstölle suunnattuja infopäiviä eläinavusteisuudesta ja luonnon hyvinvointivaikutuksista.

Työvoimakoulutuksen oli määrä toteutua huhti-toukokuussa, mutta hakuajan pidentämisestä huolimatta hakijoita ei lopulta saatu tarpeeksi koulutuksen järjestämiseksi. Toteuttaminen olisi edellyttänyt kahdeksaa osallistujaa. Tämän johdosta luonto- ja eläinavusteisia toiminnallisia päiviä järjestettiin lisää.

Kesällä ja syksyllä 2023 hanke on keskittynyt tiedon jakamiseen, osaamisen kehittämiseen ja hankkeen kokemusten ja tulosten jakamiseen sekä kehitetyn toimintamallin juurruttamiseen.

Edellä kuvattujen toimenpiteiden lisäksi hanke on toteuttanut toimintakaudellaan lukuisia toimenpiteitä erityisesti koskien tietoisuuden ja osaamisen vahvistamista Green Care-menetelmistä yleisesti, eläinavusteisista menetelmistä erityisesti, henkilökohtaisten opintopolkujen ja opinnollistamisen kehittämistä ja maaseutuyrittäjyyden kehittämistä Green Care-palveluliiketoiminnan mahdollisuuksia hyödyntäen. Nämä ovat pitäneet sisällään esimerkiksi erilaisia esittelyjä eri kohderyhmille, esiintymisiä laajempaa yleisöä tavoittavissa tapahtumissa, tiedottamista ja viestintää ja asiantuntijapuheenvuoroja sekä yhteistyötä eri kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa.

2.2 Hankkeen luoma toimintamalli

Keskeiset havainnot

- » Toteutettujen toimenpiteiden ja saatujen kokemusten perusteella hankkeessa luotiin toimintamalli "Eläinavusteisuus haastavassa työmarkkina-asemassa olevien palveluissa".
- » Toimintamallin tavoitteena on työllisyystoimenpiteiden asiakkaiden työllistymisen ja opintopolkujen tukeminen. Palveluilla viitataan useisiin eri palveluihin eli esimerkiksi julkisiin työvoimapalveluihin, sosiaaliseen kuntoutukseen ja muihin sosiaali- ja terveyspalveluihin). Toimintamallin kohderyhmää ovat ensisijaisesti julkisten työvoimapalveluiden asiakkaat.
- » Toimintamalli pitää sisällään sellaisia osia ja toimenpiteitä, joita hankkeen toteutuksessa on edistetty.

Toteutettujen toimenpiteiden ja saatujen kokemusten perusteella hankkeessa luotiin toimintamalli "Eläinavusteisuus haastavassa työmarkkina-asemassa olevien palveluissa". Toimintamallin tavoitteena on työllisyystoimenpiteiden asiakkaiden työllistymisen ja opintopolkujen tukeminen. Toimintamallissa julkisten työvoimapalveluiden asiantuntija tukee työnhakijan voimavarojen vahvistumista ja mielenkiinnon kohteiden löytymistä omalla työllisyys- tai opintopolullaan luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä hyödyntäen. Palveluilla viitataan useisiin eri palveluihin eli esimerkiksi julkisiin työvoimapalveluihin, sosiaaliseen kuntoutukseen ja muihin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Toimintamallin kohderyhmää ovat ensisijaisesti julkisten työvoimapalveluiden asiakkaat.

Toimintamalli pitää sisällään sellaisia osia ja toimenpiteitä, joita hankkeen toteutuksessa on edistetty. Toimintamallia kokonaisuudessaan ei kuitenkaan ole suoranaisesti kaikilta osin ja kokonaisuudessaan tässä muodossa vielä toteutettu. Alla on kuvattu tiiviisti toimintamallin keskeiset vaiheet ja osa-alueet:

1. **Luodaan verkosto eri työllisyyttä sivuavien toimijoiden sekä eläinavusteisia palveluita tuottavien yritysten välille eläinavusteisuusteemaan**

- 1.1. kartoitetaan sopivia eläinalan yrityksiä, maatiloja sekä työllisyyden parissa toimijoita alueella ja törmäytetään heitä
- 1.2. vetovastuu verkoston luomisesta hanketoimijoilla, koulutusorganisaatioilla, tai muulla alueellisella koordinaattorilla

2. Lisätään eri alojen ammattilaisten osaamista eläinavusteisista menetelmistä

- 2.1. tarjotaan tietoa ja kokemuksia eri mahdollisuuksista järjestämällä demonstraatioita eläinavusteisista menetelmistä
- 2.2. järjestetään pidempiä menetelmäkoulutuksia toimijoille, jotka ovat kiinnostuneita tuomaan asiakkaitaan tai ohjaamaan eläinavusteisia menetelmiä asiakkaille
- 2.3. yhteiskehitetään eläinavusteinen palvelu moniammatillisesti ja asiakaslähtöisesti

3. Kokeillaan eläinavusteista menetelmää osana työllisyyttä tukevaa palvelua asiakkaiden kanssa

- 3.1. asiantuntija ja asiakas valitsevat yhdessä eläinavusteisen menetelmän, tarkentavat valitun ympäristön ja laativat yksilölliset tavoitteet.
- 3.2. suunnitellaan toimintakertojen sisällöt ja määrät tavoitteiden perusteella
- 3.3. jaetaan roolit ja vastuut toteutukselle: mikä on asiakkaiden rooli, asiakkaat tuovan ammattilaisen rooli ja eläintoimintaa ohjaavan rooli
- 3.4. arvioidaan ja seurataan toiminnan vaikutuksia ja tavoitteiden toteutumista asiakkuusprosessin mukaisesti ja suunnataan toimintaa niiden perusteella

4. Arvioidaan toiminnan lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia.

- 4.1. arvioidaan toimintamallin vaikutuksia keräämällä palautetta asiakkailta (oma kokemus ja/tai muutosmittari), ammattilaisilta (ammattilaisen kokemus, havainto ja/tai muutosmittari) ja eläintoiminnan ohjaajilta (ohjaajan kokemus tai havainto).
- 4.2. arvioinnin kohteena voi olla myös ammattilaisten työhyvinvointi ja työn vaikuttavuus
- 4.3. arvioidaan toiminnan alueellista hyödynnettävyyttä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta haastatteleamalla eri sidosryhmiä (palveluntuottajat, päättäjät, muut sidosryhmät)

5. Juurrutetaan eläinavusteisuutta koko prosessin ajan osaksi eri toimijoiden vakiintunutta toimintaa (opinto-ohjaus, opetus eri koulutusasteilla, julkiset työllisyyspalvelut jne.).

3 Hankkeen tulokset ja saadut opit

Tässä luvussa kuvataan hankkeen toimenpiteistä kerättyyn tietoon perustuen saavutettuja tuloksia ja oppeja, joiden perusteella voidaan myös päätellä kehitetyn toimintamallin ennakoitavia hyötyjä ja tärkeimpiä ratkaistavia haasteita.

3.1 Tarkastellut kokeilut

Keskeiset havainnot

- » Kevään 2022 maatilajaksolle sekä syksyn 2022 toiminnallisiin päiviin ja työvoimakoulutuksiin osallistuneet asiakkaat pitivät osallistumisestaan hyödyllisenä. Vaikuttavia mekanismeja ovat olleet erityisesti eläinten kanssa työskentely ja sen tuottamat hyvinvointivaikutukset, kuten mielen virkeys.
- » Työvoimakoulutuksen osallistujista 7/8 antoi koulutukselle täyden arvosanan 10/10.
- » Kevään 2023 luonto- ja eläinavusteisten toiminnallisten päivien osalta henkilöstön esiin nostamia yleisimpiä hyötyjä olivat voimaantumisen, kiinnostuksen herääminen alaa kohtaan sekä itsensä ylittäminen ja ryhmässä toimiminen.

Kevään 2022 maatilajakson sekä syksyn 2022 työvoimakoulutuksen lähtötilanteen sekä koettujen hyötyjen ja vaikutusten seurantaan suunniteltiin tiedonkeruulomake, jota testattiin keväällä ja hyödynnettiin täysimääräisesti syksyn toiminnallisten päivien ja työvoimakoulutuksen yhteydessä. Syksyn työvoimakoulutuksessa lomake täytettiin koulutuksen alussa ja lopussa. Alkukyselyssä kartoitettiin myös kokemuksia työvoimakoulutusta edeltäneestä maatilajaksosta, mikäli vastaaja siihen oli osallistunut. Lomaketta voidaan hyödyntää myös tulevaisuudessa vastaavien palveluiden seurantaan. Lisäksi osallistuneilta koottiin sekä alkusyksystä että alkuvuodesta 2023 suullista palautetta jaksoista puhelinhaastatteluissa.

Kyselylomakkeen¹ suunnittelussa pyrittiin vertailtavuuteen vastaavien seurantatutkimusten kanssa ja hyödynnettiin mm. THL:n osallisuuskyselyn, kykyviisarin sisältöjä sekä Nisbeth & Zolanskin (2013²) luontosuhdetta kartoittavia muotoiluja.

¹ Lomake liitteenä.

² The NR-6: a new brief measure of nature relatedness

Asiakastyötä tekeville ja asiakasohjausta toteuttaville työntekijöille toteutettiin lisäksi palautekysely syksyn 2022 toiminnallisten päivien toteutuksesta ja hyödyistä.

3.1.1 Maatilajakso keväällä 2022

Kahden viikon maatilajaksolle osallistui lopulta kolme asiakasta, joista jokaisella oli vähintäänkin vähäistä kokemusta luonnonvara-alasta tai maatilaympäristössä työskentelystä. Osallistuja oli ohjattu jaksolle TE-toimistosta, ja he olisivat olleet halukkaita osallistumaan työvoimakoulutukseen. Kaikilla oli alkuperäisenä toiveena se, että maatilajakson sijaan olisi saman tien toteutunut koko työvoimakoulutus. Keväällä 2022 ilmoittautuneita työvoimakoulutukseen ei saatu riittävästi, jotta koulutusta olisi voitu toteuttaa. Tästä syystä jakson hyödyt rajautuivat osallistujille pääosin ympäristöön ja alaan tutustumiseen ja hankkeen näkökulmasta mallin konseptointiin.

Kolme keväällä maatilajaksoon osallistunutta henkilöä haasteltiin alkusyksystä 2022. Maatilajakson sisältö oli vaihtelevasti jo entuudestaan tuttua osallistujille. Kaikki kolme olivat kuulleet maatilajaksosta TE-palveluiden asiantuntijalta.

Haastatteluiden ja palautekyselyn perusteella osallistujat olivat tyytyväisiä toteutettuun maatilajaksoon. Kokonaisuutena toiminta maatilaympäristössä koettiin mielekkäänä, ja sisältö oli suunniteltu osallistujien näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti. Palautteissa korostui eläinten kanssa toimiminen, mikä oli osallistujille tavallisuudesta poikkeavaa. Myös käytännön järjestelyt, ohjaajat, aikataulutus sekä tarjoilut saivat kiitosta.

Jakson parasta antia osallistujille oli eläimet ja konkreettinen tekeminen:

"On ollut mielekästä tekemistä ja onnistumisen tunteita. Luonto ja eläimet rauhoittaa ja auttaa elämään hetkessä."

"Oli niitä hevosia"

"Tilalla tekeminen oli mukavaa"

"Pääsi navettaan ja oltiin kirjaimellisesti lehmien seassa. Konkreettisesti näki, mitä se homma on."

Osallistujat olivat kokonaisuudessaan tyytyväisiä maatilajaksoon:

"Tekeminen, ympäristö ja ohjaajat – kaikki oli mukavaa"

"Tosi kiva jakso, pidin paljon sisällöltään ja muutenkin, ei liian raskaita päiviä, oli mielekästä tekemistä."

"-- moniin tilanteisiin käyvä, sopivan lyhyt ja ytimekäs jakso."

"Olisi voinut olla pidempikin."

Osallistujilla oli terveydellisiä rajoitteita sekä maatilajaksoon osallistumiselle että jatkosuunnitelmien laatimiselle ja toteuttamiselle. Yksi osallistujista sanoi, että kokemus vahvisti sitä ajatusta, että maatilatyö olisi henkilön ominta alaa. Osallistujat pitivät jaksoa hyvänä johdantona niillekin, jotka eivät tunne maatalojen työtä tai eläinten kanssa toimimista entuudestaan.

3.1.2 Luonto- ja eläinavusteiset toiminnalliset päivät hevostalli-, navetta- ja terveystsempäristöissä ja työvoimakoulutus syksyllä 2022

Toiminnalliset päivät

Syksyllä 2022 työvoimakoulutukseen saatiin tarvittavat kahdeksan osallistujaa, jotta koulutus voitiin järjestää. Koulutusta edelsivät toiminnalliset vierailupäivät, joille asiakastyötä tekevät TE-palveluiden ja kuntakokeilun työntekijät pystyivät osallistumaan asiakkaidensa kanssa. Näitä olivat Seppälän Navettapäivä, Tynnelän hevostallipäivä, Terveystsempäripäivä ja Metsäretkipäivä.

Henkilöstö arvioi palautekyselyn perusteella asiakkaiden pitäneen koulutuksista. Tämän katsottiin vapauttaneen ja rentouttaneen asiakkaita, mistä oli jäänyt myös positiivinen muistikuva seuraavillekin päville. Yhdessä tekeminen ja vaihtelu tavanomaiseen ohjelmaan nostettiin positiivisina asioina, ja toimintapäivä voikin parhaimmillaan lähentää työntekijän ja asiakkaiden välistä suhdetta ja luottamusta.

"Asiakkaat tykkäsivät olla eläinten kanssa."

"Näyttivät tykkäävän metsässä olosta."

"Nauttivat metsäretkistä ja eläinten parissa olemisesta. Kertoivat luonnon rauhoittaneen."

"Asiakkaat seuraavina päivinä puhuivat vielä kyyttöjen rapsuttelusta."

"Asiakkaat olivat päivän päätteeksi paljon puheliaampia ja olivat myös oma aloitteisia keskusteluissa."

"Lisää yhteisiä kokemuksia, joista voi ammentaa tuleville kerroille tunnetiloja ym."

"Moni asiakas myös kertoi päivän päätteeksi, että pitävät eläimistä kovasti ja eläinten läsnäolo rauhoittaa omaa oloa."

"Asiakkaat olivat selvästi vapaantuneempia ja puheliaampia. Toimintojen ohessa oli helppo käydä myös muuta keskustelua ja ottaa heihin kontaktia."

"Seppälän navettaan tutustuminen oli kaikille silmiä avaava kokemus. Oppaan kertoma kiertokulku lehmästä maitopurkkiin ja lasiin oli hyvin havainnollistava, se miten tutkittua ja valvottua maidonlaadun tarkkailu suomessa on."

"Asiakkaat rohkaistuivat päivän aikana. Aluksi saattoi olla hieman arkuutta tarttua toimeen tai lähestyä eläimiä, mutta päivän edetessä työtehtäviin tartuttiin innolla ja eläimiäkin lähestyttiin rohkeammin. Uskon, että useampi saattoi voittaa pieniä pelkojaan isojen eläinten kanssa toimiessa."

Vain yksi työvoimakoulutuksen osallistujista kertoi seurantakyselyssä osallistuneensa toiminnallisiin päiviin ennen koulutusta. Hän koki päivät hyödyllisenä, ja nosti esiin parhaana asiana eläinten kanssa toimimisen, mikä myös työntekijöiden näkökulmasta oli keskeistä.

"Koin päivät hyödylliseksi: opin uutta ja sain tietoa eri aloista. Parasta oli eläinten parissa touhuaminen sekä saamani tieto ja uudet kontaktit itseäni kiinnostavalla alalla."

Työvoimakoulutukseen osallistuneiden palautekysely

Edukain luonnonvara-alan työvoimakoulutuksen kohderyhmänä olivat Kainuun TE-toimiston tai Kajaanin kuntakokeilun työttömät tai työttömyysuhan alaiset asiakkaat. Hankkeen näkökulma ja lisäarvo koulutukseen oli luonto- ja eläinavusteisuuden yhdistäminen ja hyödyntäminen osana toteutusta ja miten näitä voisi hyödyntää toisaalta työllistymisen kohteena mutta myös osana omaa osaamista työllistymisen jälkeen. Seppälän oppimisympäristön hyödyntäminen oli keskeinen osa hankkeen panosta.

Työvoimakoulutukseen osallistuneet olivat iältään 29–59-vuotiaita, ja heidän keski-ikänsä oli 42 vuotta. Luonnonvara-alat eivät olleet osallistujille vieraita, vaan osallistujista kuudella oli jonkinlaista aikaisempaa kokemusta alasta, useimmilla puutarha- tai puistotöistä, jopa yllättävänkin paljon. Toisaalta kiinnostus alaa kohtaan vähentää "pakotettuna" osallistumista. Työpajakeskustelun perusteella alanvaihtajat voisivat olla myös yksi potentiaalinen kohderyhmä, samoin sellaiset asiakkaat, joilla on kesken jääneitä opintoja alalta. Osallistujat muodostivat melko heterogeenisen joukon, ja osalla oli esimerkiksi toiveita yrittäjyyteen luonnonvara-alalla. Tämä kuitenkin muodostaa selkeän kontrastin kevään maatilajakson osallistujiin, joista osalla oli työkykyyn liittyviä ongelmia. Syksyllä painopiste myös laajeni maatilaympäristöstä luonnonvara-alan kokonaisuutena.

"Maalla asuvana ja ruumiillista työtä tehneenä luontoa sivuavissa töissä kokemusta on. Taimien istuttamisesta, rengin työt maatilalla."

"Luonnonhoitotöitä perinnebiotooppimaisemien hoidon parissa. Tutkimusapulaisten hommia pohjaeläinnäytteenotossa."

"Puistoalueiden siivousta kesätyönä. Harrastuksena hevoset ja sitä kautta tallityöt."

"Puutarhanhoidon tehtävistä."

Osallistujien toiveet ja odotukset koulutukselle liittyivät erityisesti tiedonsaantiin alasta joko uutena alana tai joltain osin uutena sekä siihen liittyvistä työmahdollisuuksista ja koulutuksista. Jokainen alkukyselyyn vastannut toi esiin tähän liittyviä toiveita.

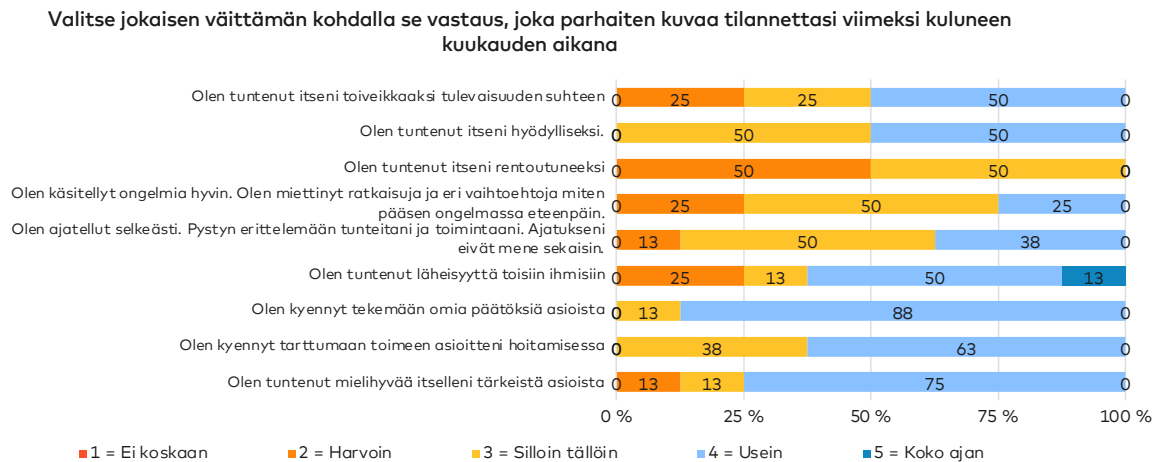
"Haluaisin tietoa laajan alan työpaikoista, löytää itselleni mieluisen työn."

"Haluaisin tietää millaista koulutusta tälle alalle on. Millainen puutarha-alan koulutus on nykypäivänä ja millaista koulutusta on ympäristöalalle."

"Saada tietoa luonnonvara-alan koulutuksista ja eri alojen työllisyysnäkömystä ja millaista työtä tekevät. Oppimisen suhteen mieli avoinna oppimaan kaikkea. En osaa tarkemmin sanoa mitä haluaisin oppia."

"Haluaisin lisää tietoa työllistymismahdollisuuksista ympäristön ja luonnonvarojen parissa. Toivon, että käsitykseni omasta osaamisestani sekä tulevaisuuden työllistymistoiveistani lisääntyy. Toivon, että ryhmän ja ohjaajien tuen avulla hahmotan paremmin omia vahvuuksiani sekä lopulta myös työllistyisin."

Työvoimakoulutuksen hyvinvointivaikutuksina kartoitettiin mm. toiveikkuutta, hyödylliseksi tuntemista sekä kykyä toteuttaa itseä hyödyttäviä ratkaisuja. Koulutuksen lopussa useimmat raportoivat pystyvänsä tekemään omia päätöksiä asioista, kykenevänsä tarttumaan toimeen asioidensa hoitaessa sekä tuntevansa mielihyvää itselle tärkeistä asioista. Kukaan ei tuntenut itseään rentoutuneeksi viimeisen kuukauden aikana, ja vain kaksi osallistujaa kertoi käsitelleensä ongelmiaan hyvin.

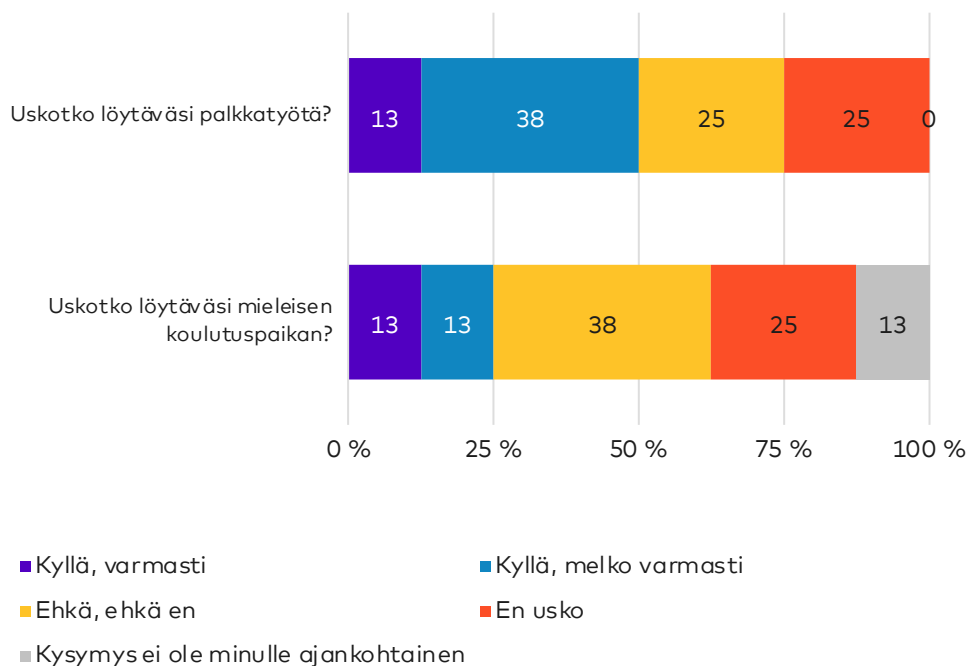
Kuva 1 Koulutuksen vaikutukset osallistujan hyvinvointiin, lopputilanne. (Työvoimakoulutuksen opiskelijat, n=8)

Lyhyellä tarkastelujaksolla suhteessa tavoiteltaviin melko laajoihin hyvinvointivaikutuksiin ei kannata tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä pienen aineiston perusteella. Tarkasteluja muutoksesta voidaan tehdä suuntaa antavasti, mutta koulutuksen ulkopuolisten tekijöiden merkitys voi nousta suureksi. Verrattaessa työvoimakoulutukseen osallistuneiden alku- ja lopputilannetta eri vaikutusten yhteistuloksen osalta kolmen tilanne oli parantunut, kolmen pysynyt ennallaan ja kahden heikentynyt.

Kokonaisuutena koulutukseen osallistuneiden työkyky oli kohtalainen, vaikkakin joillakin osallistujilla on ollut myös terveydellisistä syistä johtuvia työkykyongelmia. Muutamat arvioivat työkykynsä muita heikommaksi. Suhde työelämään sijoittui useimmilla asteikon³ keskivaiheille, mikä tarkoittaa edellytyksiä työllistyä, joskin mahdollista tuen tarvetta siihen. Osallistujista kolme arvioi työkykynsä parantuneen koulutuksen aikana. Suhteessa työelämään tapahtui muutoksia molempiin suuntiin. Näiden osalta on kuitenkin huomioitava, että tähän voivat vaikuttaa monet muutkin tekijät kuin itse koulutus.

Osallistujista puolet uskoi löytävänsä palkkatyötä varmasti tai melko varmasti. Koulutuspaikkojen löytymiseen uskoi koulutuksen lopussa harvempi. Varsinkin usko palkkatyön löytymiseen näyttäisi kasvaneen koulutuksen seurauksena, sillä neljän osallistuneen usko työllistymiseen oli noussut.

³ 0=Työelämä tai työllistyminen ei ole minulle ajankohtaista. 1–3 =Minulla ei ole työtä. Minulla on vähäiset edellytykset siirtyä työelämään. Tarvitsen tukea työllistymiseen. 4–5 =Minulla ei ole työtä. Minulla on kuitenkin edellytyksiä siirtyä työelämään. Saatan tarvita tukea työllistymiseen. 6–8 =Minulla on työtä. Minulla on edellytyksiä osallistua työelämään. Saatan kuitenkin tarvita tukea työelämässä jatkamiseksi. 9–10 = Minulla on työtä. Minulla on hyvät edellytykset jatkaa työelämässä.

Kuva 2 Usko työn ja koulutuksen löytymiseen. (Työvoimakoulutuksen opiskelijat, n=8)

Työvoimakoulutuksella vaikuttaisi olevan pieniä positiivisia vaikutuksia osallistuneiden suhtautumiseen tulevaisuuteen, itsetuntoon sekä haluun ja kykyyn edistää tilannettaan. Neljän osallistujan yhteistulos näihin liittyvien kysymysten osalta oli korkeampi kuin koulutuksen alkaessa, ja kolmen negatiivisempi (kuva 3, 6 ensimmäistä väittämää).

Sen sijaan kokemus koulutuksen hyödyllisyydestä oli erittäin positiivinen. Kaikki osallistujat arvioivat koulutuksen lisänsä kiinnostusta luonnonvara-alan työ- ja koulutusmahdollisuuksia kohtaan sekä koulutuksen antaneen uutta tietoa luonnon merkityksestä hyvinvoinnille.

"Olen saanut uutta tietoa luontoon liittyvistä asioista."

"Olen saanut enemmän tietoa alasta, joten sen takia se on houkuttelevampi."

"Koulutus on selkeyttänyt suuntautumisvaihtoehtoja."

"Vähän mietin, että minkälaiset työmahdollisuudet alalla on, mutta ala on kuitenkin kiinnostava."

"Olen harkinnut, että suuntautuisin urallani enemmän kohti ympäristö- tai luonnonvara-alaa. Olen myös pohtinut, miten luonnon hyvinvointivaikutuksia voisi hyödyntää muillakin aloilla."

Lähes kaikki arvioivat koulutuksen päättyessä maatala- ja luontoympäristössä toimimisen vaikuttaneen positiivisesti omaan hyvinvointiinsa ja tulevaisuuden suunnitelmiin. Hyvinvointivaikutuksia kuvattiin erityisesti mieltä virkistävän vaikutuksen kautta. Sama teema on toistunut myös haastattelukierroksilla selkeänä tunnistettuna vaikutuksena, joka varsinkin eläinten kanssa työskentelystä on seurannut.

"Virkistänyt mieltä vähän."

"Olen oppinut arvostamaan luontoa eri tavalla verrattuna entiseen."

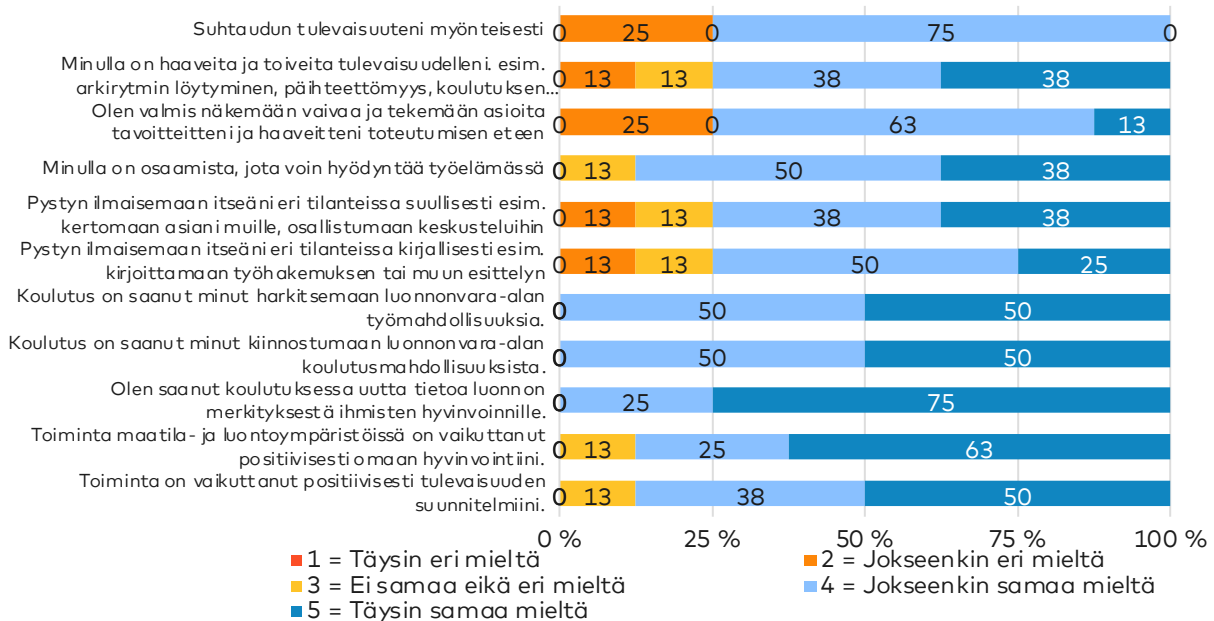
"Olen tuntenut itseni paljon rauhallisemmaksi, oloni on onnellisempi."

"Sillä on ollut rentouttava ja virkistävä vaikutus."

"Mieli virkeämpi."

"Toiminta on parantanut mielialaani ja rentouttanut. Muut huolet unohtuvat toiminnan ajaksi."

Miten seuraavat väittämät kuvaavat ajatuksiasi tulevaisuuden ja osaamisen suhteen?

Kuva 3 Koulutuksen vaikutukset, loppukysely. (Työvoimakoulutuksen opiskelijat, n=8)

Lisätoiveena esitettiin edelleen enemmän tietoa alan työllistymismahdollisuuksista, mikä oli kaikille keskeisin toive alkuvaiheessa. Toive on pystytty täyttämään ainakin suurelta osin, sillä useimmat eivät tästä antaneet palautetta. Osallistujista 7/8 antoi koulutukselle arvosanaksi 10/10 kysyttäessä, miten tyytyväisiä ovat osallistumiseensa koulutuksen lopussa.

Työvoimakoulutukseen osallistuneiden haastattelut kolme kuukautta koulutuksen jälkeen

Syksyn työvoimakoulutukseen osallistuneista kahdeksasta osallistujasta haastateltiin seitsemää helmikuussa 2023. Osallistujien kanssa keskusteltiin sekä työvoimakoulutuksesta kokonaisuudessaan että erityisesti hankkeen toteuttamista osista sekä heidän taustoistaan luonnossa olemisesta ja eläinten kanssa toimimisesta. Yhtä lukuun ottamatta kokemukset olivat tässäkin aineistossa positiivisia.

Hyvänä pidettiin kokonaisuudessaan kouluttajia ja ryhmää. Vuorovaikutus toimi ryhmässä hyvin. Koulutuksen monipuolista sisältöä ja mahdollisuutta suorittaa työntekoon liittyviä kortteja kiiteltiin. Hankkeen toteuttamat toiminnalliset päivät saivat paljon kiitosta. Eläinten ja luonnon tarkastelu hyvinvoinnin näkökulmasta oli monelle uutta. Muutamassa haastattelussa todettiin, että lähinnä tiedossa oli etukäteen koirien käyttö terapiassa.

"Tärkeää että Green Caren kokee omakohtaisesti"

"Ymmärrys hyvinvoinnista parani"

Kritiikkiäkin esitettiin. Työvoimakoulutuksen ajoittumista syksyyn ei pidetty hyvänä suhteessa saatavilla oleviin työssäoppimisjakson paikkoihin. Osalla oli tietyistä paikoista etukäteen toiveita, mutta näissä työt olisivat ajoittuneet keväälle ja kesälle. Työssäoppimisjakson paikkoihin piti myös aktivoitua nopeasti kurssin alkaessa, mikä oli osalle haastavaa. Etäisyydet potentiaalisiiin paikkoihin vaikuttivat myös lopullisiin valintoihin. Haastatteluissa osa piti kurssia liian lyhyenä. Lisäksi esitettiin kritiikkiä siitä, että kurssia ei pystytty toteuttamaan jo keväällä. Tämä oli vaikuttanut osallistujien muihin suunnitelmiin. Osa piti etenemistä kurssilla hitaana. Hankkeen toiminnallisten päivien osalta ehdotettiin, että osallistujille voisi etukäteen viestiä tarkemmin ja riittävän ennakoiden siitä, mitä päivissä tulee tapahtumaan. Osallistujilla oli myös erilaisia terveyteen liittyviä rajoitteita, jotka vaikuttivat siihen, missä määrin he pystyivät näihin päiviin osallistumaan.

Alla on esitetty palautetta erityisesti TITITY-hankkeen tuottamista työvoimakoulutuksen osioista:

- Seppälän navetta ja puutarha:
 - Osallistujat antoivat pääasiassa positiivista palautetta, "päästiin keskelle tekemään",
 - Osalle entuudestaan tuttua tekemistä.
- Hevostalli Tyynelässä:
 - Osalle hevoset olivat tuttuja entuudestaan, osalle ei; positiivinen kokemus, elämyskin
- Luontokohteessa käynnit (Ristijärvi, Lahtanen):
 - Mukavaa, rentoa, erilaisia taustoja luonnossa liikkumisen suhteen, kalanviljelylaitos kiinnosti erityisesti muutamia osallistujista.
- Terveysmetsäretki:
 - "Kiva paikka", "vääränlaiset valmistautumisohjeet", "tunsin entuudestaan", "verenpaine laski".
- Hankkeen pitämät esitykset Edukain tiloissa:

- Kiinnostus esityksiin vaihteli, "meni Green Care vähän ohi", "jokainen siellä puhui vuorollaan jotain, ei kyllä jäänyt mieleen", "toiminnalliset jutut jäivät paremmin muistiin", "mulle on nuo luokahuonejutut vähän haasteellisia", "kyllä se toiminnallisuus on se juu, kun ei ole niin pitkäveteistä", "ei jaksu kuunnella liirumlaarumia".
- "Etäyhteydellä se kuntouttava lammastila oli kiinnostava".

Haastatteluissa keskusteltiin työvoimakoulutuksen vaikutuksista ja hyödyistä. Haastatteluhetkellä seitsemästä haastattelusta yksi oli palkkatuetussa työssä ja kolme kertoi etsivänsä töitä. Kaksi kertoi aloittaneensa opiskelut. Kaksi mietti opiskeluihin hakeutumista. Kolme mietti myös yrittäjyyden mahdollisuuksia, ainakin pienimuotoisesti. Osallistujat pohtivat haastatteluissa saamiaan hyötyjä monipuolisesti:

- Työllisyyspolku ja työllistymisen edellytykset:
 - Osallistujat pohtivat, millaisia töitä, työehtoja ja työllistymisen tai yrittäjyyden mahdollisuuksia Green Caren piirissä tai luonnonvara-alalla oikeasti on Kainuussa.
 - "Halusin ymmärtää työmarkkinoita ja vinkkejä työnhakuun, en ole lähdessä opiskelemaan – ehkä tää on parempi opiskelemaan suuntaaville?"
 - "En ollut osannut ajatella, että tämä voisi olla ammatti."
- Koulutuspolku:
 - Opiskelujen aloittamista koskeva päätös oli syntynyt tai ainakin vahvistunut kurssilla.
- Hyvinvointi ja elämänhallinta:
 - Haastatteluista melkein kaikki kertoivat omakohtaisia huomioita luonnon ja eläinten myönteisestä vaikutuksesta hyvinvointiin (erityisesti positiivinen vaikutus mielialaan). Osa koki aina tienneensä omakohtaisesti näitä vaikutuksia, osa puolestaan koki valpastuneensa omien huomioidensa suhteen ja osa puolestaan ei nähnyt, että kokemukset vaikuttaisivat varsinaisesti muutoksina nykyisessä arjessa. Mukana oli kuitenkin myös huomioita siitä, että haastateltu kulkee nyt luonnossa "vähän eri tavalla". Yksi puolestaan kertoi suhtautuvansa nyt luontoon ja eläimiin "ihan eri tavalla".
 - "Parasta oli huomata, minkälaisen voimavaran saa siitä, että rauhoittuu metsässä tai on eläinten lähellä."
 - "Oli kiva päästä ihan hevosten luo."
 - "Lehmien kanssa oli jännittävääkin olla."
 - "Päivästä jäi hyvä olo."
 - "Ei tarvitse kävellä aina nopeasti metsän läpi."
 - "Luonto on voimavara jokapäiväisessä elämässä."
 - "Tämä terapiapuoli oli itselleni uutta."
 - "Mieli rauhoittui."
 - "Ei minua eläimet kiinnosta, mutta luonto muuten kyllä."
 - "Eläinhommat eivät sovi mulle allergioista johtuen."
 - "Minulle oli uutinen, että terveysvaikutukset ovat totta. Tähän asti on tullut lähinnä keljituksen tunteita. En ole tuntenut kasveja tai lintuja."
- Henkilökohtaiset tavoitteet:

- Kurssi kokonaisuudessaan toimi osallistujille herättelijänä ja suunnan näyttäjänä. Motivaatio osallistumiseen kurssin alussa saattoi olla eri kuin motivaatio lopussa. Tässä yhteydessä mainittiin myös hakeminen, kurssille, "kun työkkäri painosti"
- Monelle kurssi toimi tapana aktivoitua työnhakuun tai hakeutumiseen opiskelemaan, mutta mukana oli myös pyrkimyksestä saada vaihtelua ja "päästä pois kotoa" tai "päästä mehtään tietokoneen ääreltä".

Kokonaisuudessaan työvoimakoulutus toimi pienimuotoisena reittinä luonnonvara-alalle tai kohti omakohteisia tavoitteita. Kaksi haastateltua mainitsi edelleen puutarha-alalla toimimisen lopullisena tavoitteenaan, ulkona työskentelyn mainitsi kaksi ja yksi haluaisi jollain tavalla luonnonvara-alalle, mutta ei kokenut työvoimakoulutuksen avulla päässeensä tavoitettaan kohti. Yhden mielestä koulutukseen osallistuminen toimi pehmeänä laskuna ja auttoi tekemään päätöksen tutkintotavoitteiseen koulutukseen hakeutumisesta ja "lopettamaan vatuloinnin". Kaikille haastatelluille koulutus toimi mielekkäänä tekemisenä ja vaihteluna arkeen. Moni haastateltu piti nimenomaan luontoa ja eläimiä syynä hakeutua kurssille.

Työssäoppimisjaksoihin osallistuneet yritykset arvioivat jaksot pääasiassa hyödyllisiksi osallistujille. Yritysten näkökulmasta haasteena on ennemminkin löytää ja tunnistaa sellaisia osallistujia, jotka pystyisivät vastaamaan yrityksen tarpeeseen ilman, että yrityksen tarvitsisi sitoa ohjausresursseja tai keksiä tavallisesta poikkeavia tehtäviä.

Periaatteessa mahdollisuuksiin suhtaudutaan hyvin positiivisesti, ja tarve työvoimalle tunnistetaan. Osallistujat myös pystyivät tuottamaan jo jakson aikana hyötyjä yrityksille.

"Tarvitaan juuri luonnonvarakoulutuksen saaneita, erityisesti kierrätykseen ja lajitteluun ja laajasti kiertotalouteen erikoistuneita henkilöitä."

"Työssäoppija teki oikeita työtehtäviä, josta oli todella suuri hyöty."

"Apu aina tarpeen, mahdollinen työntekijä"

"Jos työnantaja voi tarjota tehtäviä, jotka hyödyttävät molempia."

"Mahdollisuus saada uusia opiskelijoita alalle"

"Työssäoppijasta on mahdollista saada tulevaisuudessa työntekijä tai tuuraaja/lomittaja. Usein työssäoppijoista on myös paljon apua."

"Ajankohtaisen, uusimman tiedon saaminen"

"Alan ja työpaikan markkinointi!"

"Työvoimareservi, kouluttaminen juuri tarvittaviin tehtäviin"

Taloudelliset reunaehdot sekä mahdolliset kohderyhmän rajoitteet työnteolle nostettiin puolestaan hyötyjä rajoittavina tekijöinä. Ohjausresurssin käytettävyyteen liittyen eräs maatilayrittäjä totesi, että mikä tahansa tavanomaisesta ajankäytöstä poikkeava saattaa jo olla liian suuri este.

Hankkeen vahvuus on ollut ohjausresurssin käytettävyys, mutta sekään ei kaikissa tapauksissa ole riittävää.

"Jos työssäoppijalla on rajoitteita puutarhalla tehtäviin töihin, on hieman vaikeaa yrittää keksiä sopivia tehtäviä hänelle."

"Tällä hetkellä taloudellisesti heikot (edellytykset tarjota paikkoja)."

3.1.3 Luonto- ja eläinavusteiset toiminnalliset päivät hevostalli-, navetta- ja terveystieteiden ympäristöissä keväällä 2023

Keväällä 2023 pidettiin useita toiminnallisia päiviä, joissa esiteltiin hankkeen piirissä olevia luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä ja oppimisympäristöjä. Osaa näihin osallistuneista ja omia asiakkaitaan mukanaan tuomista toimijoista haastateltiin arvioinnin toimesta.

Haastateltavia pyydettiin arvioimaan, millaisia reaktioita toiminnalliset päivät saivat osallistujissa aikaan. Yleisimmin mainittiin voimaantumisen, kiinnostuksen herääminen sekä itsensä ylittäminen ja ryhmässä toimiminen.

"Joku rauhoittui, jollekin taas oli liiankin rauhallista, olisi tarvinnut enemmän menoa ja meininkiä. Jos mietin mukana olleita asiakkaita, niin he kyllä saivat oivalluksia. Oli hyvä asia. Paransi kokonaisoloa. Ihmisillä on stressiä, kipua ja kuormittuneisuutta. Olin yllättynyt, että niinkin voimakas vaikutus oli yksittäisellä päivällä. Tiedän itsekin tämän kyllä. Voimakas vaikutus."

"Mukanani olleille tämä oli harvinaislaatuinen mahdollisuus. Yhtä jännitti ja pelotti hevosten kohtaaminen, mutta kaikki menikin hyvin. Parasta tässä oli heille kokemus tuntematonta asiaa lähestymisestä. Osalla on voimakasta ahdistusta ja sosiaalisten tilanteiden pelkoa. Heille jo mukana olo oli vaikuttavaa siedätykseen uuteen. Osa myös pääsi loistamaan ja osoittamaan tietojään ja pärjäämistään."

"Parasta oli välitön kohtaaminen eläinten kanssa. Osallistujat havainnoivat tarkasti, miten hevoset kommunikoivat."

"Eläinten kanssa oleminen oli intensiivinen, kokonaisvaltainen ja maadoittava kokemus. Sellainen äärimmäinen tässä ja nyt-kokemus."

"Pääsimme eläinten keskelle. Osa vähän pelkäsi, mutta ohjaajat hoitivat kivasti tilannetta. Meidän suomen kielen opiskelijoille tämä oli erilainen päivä pois luokasta, sellainen retkipäivä. Paransi me-henkeä. Pystymme näitä myös nivomaan opiskeluun. Olisi hyvä, että mahdollisuuksia tällaiseen olisi säännöllisesti, niin voisimme suunnitella osaksi kielen opiskelua, ja pitäisi enemmänkin miettiä, että miten tämän voisi yhdistää työelämäopetukseen."

"Ehkä ajattelu on menossa tällaisesta retkijattelusta nyt enemmän vaikuttavuuden puolelle. Ei varmaan ole sellaista kohderyhmää, mihin tämä ei toimisi. Eläimet ja luonto vaikuttavat ihan keneen vaan."

"Jotenkin ne eläimet ovat sellaisia... Tuli tunne, että tilanne vapautti toimintaa ryhmässä... Oli yhdessä tekemistä ja kokemuksellisuutta. Oli osalle voimakas elämys."

"Meidän ryhmälaiset rupesivat miettimään, millaisia persoonia eläimet ovat. Yksi yleensä ahdistunut nuori oikein innostui. Näimme nuorissa uusia puolia. Muutama on tullut vähän rohkeammaksi höpöttämään kaikenlaista. Nuoret myös tutustuivat toisiinsa paremmin."

"Pari nuorta jäi pohtimaan, että voisi harkita alan opintoja tai kehittää itse jotain pienimuotoista toimintaa."

"Elämyksiä, kokemuksia, ajatuksia ja rohkeutta tuli kaikille."

Osa haastatelluista kertoi keskustelleensa osallistujien kanssa myöhemmin tarkemmin saaduista kokemuksista. Keskusteluissa oli tuotu yleisesti esiin luonnon ja eläinten vaikutus hyvinvointiin. Haastatteluissa tuotiin myös esiin, että mikäli kyse on ryhmämuotoisesta toiminnasta, jonka yksi osa toteutetaan luonto- ja eläinavusteisten menetelmien avulla, voi lisäarvo tulla myös ryhmäytymisen ja luottamuksen lisääntymisen kautta, vaikka käyntikerta olisikin yksittäinen. Osa haastatelluista arvioi, että ylipäättensä toimintakyvyn ja vähäisten voimavarojen kanssa kamppailevilla ihmisillä on usein myös luottamuksen puutetta muihin ihmisiin ja palveluihin.

Haastatteluissa pidettiin tärkeänä, että mikäli tarkoituksena on vaikuttaa ihmisten koulutus- tai työllistymispolkuun, olisi tärkeää, että toimintaa järjestetään säännöllisesti. Muutoin on vaikeaa ajoittaa toimintaa niin, että se toimisi kimmokkeena erilaisissa tilanteissa olevien ihmisten jatkosuunnitelmiin.

Keväällä 2023 toiminnallisten päivien yksi tehtävä oli mainostaa mahdollista toista työvoimakoulutusta, joka ei lopulta toteutunut. Siihen hakeutuminen ei ollut kaikille päiviin osallistuneille mahdollista aikataulullisistakaan syistä. Osa myös arveli, että täysipäiväinen työvoimapolitiittinen työvoimakoulutus ei olisi ollut mahdollinen seuraava askel niille, joiden työ- ja toimintakyky on eri syistä rajoittunut. Väliin olisi tarvittu jotain kevyempää ja väljempää seuraavaa askelta, esimerkiksi siten, että koulutus olisi ollut kahtena tai kolmena päivänä viikossa, ja kokonaisuuden olisi tullut olla vain muutamia viikkoja. Tavallaan tällaista kokeiltiin maatilajakson avulla edellisenä keväänä, mutta haastatellut arvelivat, että maatila töineen ei ehkä ole riittävän houkutteleva kokonaisuus aikaansaada kiinnostusta luonnonvara-alaa kohtaan.

Haastatteluissa tuotiin myös esiin se, että luonto- ja eläinavusteiset menetelmät, joita hankkeen toimin edistettiin, eivät kuitenkaan ole välttämättä niin suuressa roolissa alueen koulutustarjonnassa eivätkä nykyiseltään konkretisoidu suorina avoimina työpaikkoina. Näin

tarkasteltuna osa toivoi, että pitäisi saada avattua enemmän näkymiä muihinkin luonnonvara-alan tehtäviin ja myös muihin kuin maatalojen töihin. Osa arvioi, että maatilat toimivat suurina yksiköinä, joihin työllistymispolun luominen on vaikeaa jo johtuen niihin liittyvästä ongelmakeskeisestä julkisesta puheesta ja erilaisista tulevaisuuden epävarmuuksista.

Haastatteluissa tuotiin esiin myös sellainen näkökulma, että koska keväällä 2023 toiminnallisia päiviä käytettiin osaksi työvoimakoulutuksen asiakashankintaan, saattoi osalle toimijoista jäädä epäselväksi, millaisia asiakkaita päiviin olisi erityisesti haluttu. Koulutukseen hakeutumisen ajatuksen arveltiin vaikuttaneen "portinvartijoina" toimiviin ennakoivasti siten, että asiasta ei mainittu sellaisille, joille työvoimakoulutuksen ei arveltu soveltuvan. Tämän tarkoituksellisuutta ja hyödyllisyyttä pohdittiin. Yleisesti ottaen pidettiin tärkeänä, että tieto saataisiin menemään mahdollisimman laajasti suoraan erilaisten asiakkaiden ja potentiaalisten hyödynsaajien tietoon ilman sitä, että tietoa liikaa "suodatetaan" muiden toimijoiden toimesta. Osa asiakkaita tuoneista sanoi itse olevansa asian sanansaattajia, mutta siltikään ei ollut helppoa saada kollegoita innostumaan. Esimerkiksi sosiaaliohjaajat tekevät usein itsenäisesti työtä omien asiakkaidensa kanssa itselleen soveltuvilla tavoilla.

Osa haastatteluista tarkasteli toiminnallisia päiviä enemmän sosiaalisen kuntoutuksen menetelmänä kuin varsinaisesti polun päässä tai "ponnahduslautana" hakeutua tutkintoon johtavaan koulutukseen tai työvoimapoliittiseen koulutukseen tai muuhun työvoimapalveluun. Tällöin kyse voi olla yhdestä tai useammasta sisällöstä ja ympäristöstä, jossa jonkin muun toimijan ohjaama ryhmä kokoontuu tai hyödyntää palveluna. Menetelmien nähtiin sinänsä voivan kiinnittyä osaksi eri palveluja. Toisaalta yksittäiset päivät voivat tuoda kaivattua ja tarpeellista vaihtelua myös esimerkiksi työvoimakoulutuksen sisältöihin. Tällöin ei kyse välttämättä ole nimenomaisesti tietystä ammattialasta, vaan ylipäätään soveltuvasta ja riittävästi resursoidusta oppimisympäristöstä.

Yhtenä haasteena pidettiin sitä, että Green Care sekä luonto- ja eläinavusteiset menetelmät voivat olla monelle niin vieraita, että kynnys osallistua edes yksittäiseen päivään voi olla korkea. Osa haastatteluista asiakkaitaan mukanaan tuoneista olikin itse henkilökohtaisesti asiasta innostuneita. Tällöin he olivat myös osanneet kertoa ja innostaa muita osallistumaan. Tästä johtuen osa korostikin haastatteluissa, että entistä enemmän Green Careen liittyvää tiedottamista ja kouluttamista pitäisi tehdä eri koulutusasteilla aina varhaiskasvatuksesta ja kouluista lähtien, jotta asia arkipäiväistyisi ja kynnys osallistua ja hyödyntää eri menetelmiä eri palveluissa madaltuisi entisestään.

Yksittäisinä menetelminä luonto- ja eläinavusteisten menetelmien käytön uskottiin haastatteluissa edistyvän hiljalleen. Käytännössä kyse on soveltuvista ympäristöistä ja niiden hyödyntämisen mahdollisuuksista, käytännössä usein siitä, kuka maksaa kustannukset, sekä käytännön järjestelyistä ja aikatauluista. "Nykyään oikein mikään ei saa maksaa mitään." Ongelmana saattaa olla myös se, että asiakastyötä tekevät eivät ole tietoisia budjeteista eikä heillä ole juurikaan sananvaltaa rahan käyttöön. Lisäksi tarvitaan perustietoa sisällöistä sekä tutkittua tietoa tuloksista ja vaikutuksista.

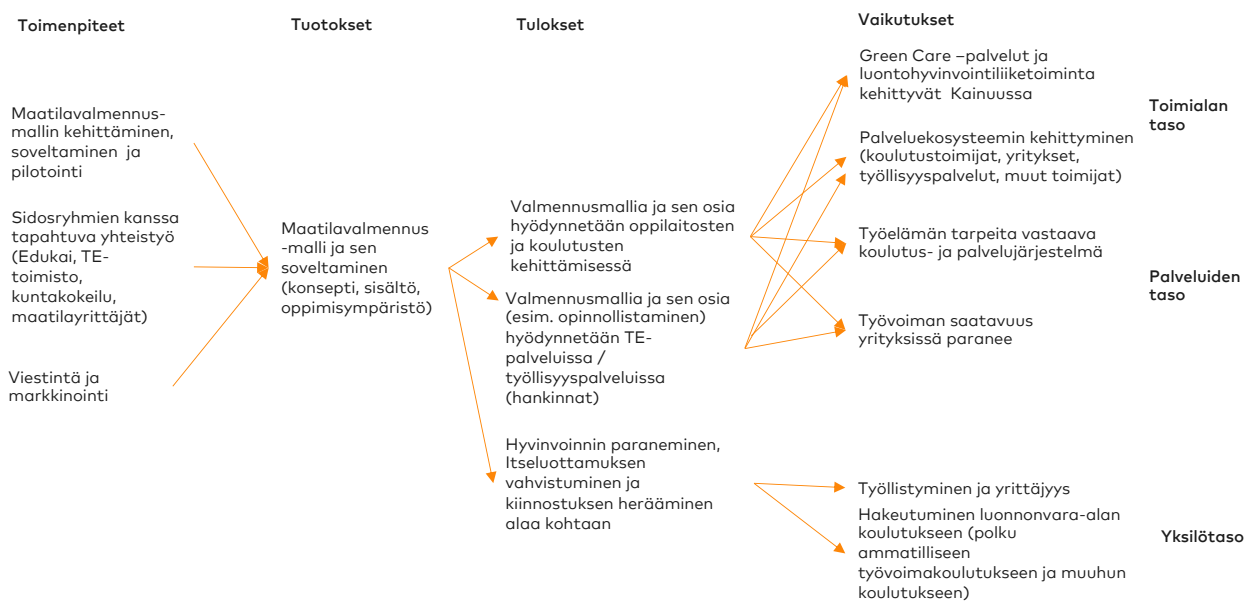
Moni haastateltu pohti laajemminkin sitä, että asenteisiin ja totuttuihin toimintatapoihin on ylipäättänsä vaikeaa saada aikaan muutoksia. Eläin- ja luontoavusteiset menetelmät kärsivät tästä samasta asiasta. Monia työvoimapalveluja, sosiaalipalveluja, nuorisopalveluja ja terveystalvaeluja nähtiin toteutettavan liian perinteisesti sisätiloissa ja toimistoissa. Lisäksi tietysti tarvittaisiin palveluista vastaavilta päälliköiltä ja johtajilta näkemyksellisyyttä siinä, että ko. palveluihin löytyy rahoitusta maksusitoumuksina tai palvelusetelienä. Osa arvioi, että tällaisia ratkaisuja käytetään terveystalvaelulla, mutta ei lainkaan samassa määrin sosiaalipalveluissa.

3.2 Suunniteltu vaikutuslogiikka, hankkeen tulokset ja saadut opit

Keskeiset havainnot

- » Arvioinnin käynnistyessä keväällä 2022 arvioinnin toimesta laadittiin kuvaus hankkeen suunnitellusta vaikutuslogiikasta.
- » Kokeilujen eli maatilajakson, työvoimakoulutuksen ja toiminnallisten päivien osallistujien haastattelut osoittavat, että yksilötason vaikutuksia saatiin synnytettyä suunnitellun vaikutuslogiikan mukaisesti.
- » Hanke oppi saamistaan kokemuksista. Toimivimmaksi etenemistavaksi näyttäytyti tietoisuuden vahvistaminen, osaamisen kehittäminen, verkostojen vahvistaminen ja avoimet kokeilut erilaisten kohderyhmien lyhyistäkin vierailuista hankkeen piirissä olevien toimintojen pariin. Selkeän valmennusmallin sijaan syntyi ennemminkin menetelmiä ja osaamista, joita tulisi seuraavassa vaiheessa pystyä hyödyntämään osana erilaisia palveluja.

Arvioinnin käynnistyessä keväällä 2022 arvioinnin toimesta laadittiin kuvaus hankkeen suunnitellusta vaikutuslogiikasta. Tällöin lähtökohtana oli maatilavalmennusmallin luominen ja sen soveltaminen eri tavoin julkisissa työvoimapalveluissa sekä oppilaitosten sisältöjen ja menetelmien kehittämisessä. Yksilötasolla ennakoitiin syntyvän sekä hyvinvointivaikutuksia että etenemistä koulutus- ja työllistymispoluilla. Pidemmän aikavälin vaikutuksina arvioitiin syntyvän työvoimaa, parempia palveluja, palveluekosysteemiä tai sen osia ja Green Care-liiketoimintaa.

Kuva 4 Hankkeen suunniteltu vaikutusten syntymisen logiikka

Yllä kuvattujen kokeilujen eli maatilajakson, työvoimakoulutuksen ja toiminnallisten päivien osallistujien haastattelut osoittavat, että yksilötason vaikutuksia saatiin synnytettyä suunnitellun vaikutuslogiikan mukaisesti. Asiakasmäärät olivat kuitenkin pieniä. Syksyn 2022 työvoimakoulutus perustui jo tavallaan enemmän ajatukseen eri eläin- ja luontoavusteisten menetelmien ja oppimisympäristöjen soveltamiseen osana laajempaa koulutusta kuin selkeästi rajatun valmennusmallin tuottamisesta. Edelleen vuoden 2023 keväällä saadut kokemukset toisaalta toiminnallisista päivistä ja toisaalta toteutumatta jääneestä työvoimakoulutuksesta vahvistivat ajatusta siitä, että saatuja kokemuksia on tarkoituksenmukaisempaa tarkastella ikään kuin menetelmien kokeiluina erilaisille kohderyhmille, menetelmien kehittämisenä osaksi muita palveluja ja eri toimijoiden osaamisen kehittämisenä hyödyntämään eläin- ja luontoavusteisia menetelmiä. Hankkeen hyödyntämät oppimisympäristöt ja resurssit myös edistivät erityisesti eläinavusteisuuden tarkastelua ja hyödyntämistä tarjoten tähän mahdollisuuden ja tuomalla ympäristön helposti lähestyttäväksi.

Kokonaisuudessaan alkuperäisen suunnitelman mukainen ajatus selkeästi hankkeessa syntyvästä valmennuksellisesta kokonaisuudesta ei hankkeen kuluessa osoittautunut toimivaksi tavaksi edistää eläinavusteisuutta palveluissa. Hanke oppi saamistaan kokemuksista. Toimivimmaksi etenemistavaksi näyttäytyi tietoisuuden vahvistaminen, osaamisen kehittäminen, verkostojen vahvistaminen ja avoimet kokeilut erilaisten kohderyhmien lyhyistäkin vierailuista hankkeen piirissä olevien toimintojen pariin. Selkeän valmennusmallin sijaan syntyi ennemminkin menetelmiä ja osaamista, joita tulisi seuraavassa vaiheessa pystyä hyödyntämään osana erilaisia palveluja.

Saatu laadullinen asiakas- ja osallistujapalaute tuo esiin monia eläinavusteisten menetelmien hyötyjä. Menetelmien systemaattinen kytkeminen osaksi työllisyyttä edistäviä palveluja tai muita hyvinvointia tai työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluja ei vielä kuitenkaan toteutunut. Hankkeen aikana jäi edelleen avoimeksi kysymys siitä, missä kohti palvelujärjestelmää kokeiltuja menetelmiä

ja kertynyttä osaamista olisi parasta hyödyntää. Tähän vaikuttavat suuresti tekijät, joihin hanke ei pysty vaikuttamaan. Menetelmien laaja-alaisempi käyttöönotto vaatisi sen, että jokin toimija tunnistaisi hankkeen sisältöjen tuottavan niin suuria yksilö-, palvelu- tai toimialatason vaikutuksia, että haluaisi sitoutua niiden toteuttamiseen ja sitoutua myös investointeihin.

Osana työvoimapalveluita sitoutuminen asiakasohjaukseen edellyttäisi tämän palvelun soveltuvan jollekin asiakkaalle paremmin kuin muut asiakasohjausta tekevän tiedossa olevat palvelut. Painopisteen työvoimapalveluissa siirtyessä entisestään korostamaan työllistymistulosta, myös osoitettavien hyötyjen olisi kohdennuttava melko suoraan tähän. Samalla on syytä todeta, että lukuisat ja huomattavasti laajemmat työllisyyspalvelukokeilut ovat kärsineet asiakasohjauksen haasteista. Nyt lisäksi työllisyyspalveluihin kohdentui historiallisen suuria muutoksia (kuntakokeilu, pohjoismainen malli), jotka entisestään veivät asiakasohjaajien resursseja tutustua uusiin palveluihin. Hankkeessa on kuitenkin alusta lähtien rakennettu systemaattista ja pitkäjänteistä yhteistyötä työllisyyspalveluiden suuntaan.

Palveluiden ja lopulta toimialan tasojen kannalta taas merkitseviä tekijöitä ovat luonnonvara-alan toimintaedellytykset alueella ja alueen oppilaitosten ja yrittäjien toiveet ja tarpeet yhteistyöhön liittyen. Toisaalta alue kärsii työvoimapulasta, mutta samalla varsinkin maatilayritykset toimivat niukoilla resursseilla, ja myös ohjausresurssit ovat vähäisiä. Tarve näissä yrityksissä olisi sellaiselle työvoimalle, joka pystyy toimimaan tehtävissään hyvin itsenäisesti jo koulutuksen aikana.

Hyvinvointivaikutusten näkökulmasta toinen mahdollinen reitti olisi hakeutua kohti kuntouttavia palveluita. Nyt kuitenkin hankkeen taustaorientaatio (ja osallistuneet asiakkaatkin) liittyi eläinavusteisuuden hyödyntämiseen osana työllisyyspalveluita sekä luonnonvara-alalle suuntautumisen edistämiseen. Viime kädessä kohderyhmä määrittää sen, miten kehitetyt toimintamallit tulisi asemoida suhteessa palvelujärjestelmään.

4 Johtopäätökset ja suositukset

Tässä luvussa kuvataan koko kehittävän arvioinnin tiedonkeruuseen pohjautuen keskeisimpiä oppeja hankkeen työllä pohjautuvan jatkokehittämisen tueksi.

Hanke on hankekautensa loppuvaiheessa mallintanut saatujen kokemusten pohjalta edellä esitettyä toimintamallia eläinavusteisten menetelmien hyödyntämiseksi palveluissa ("Eläinavusteisuus haastavassa työmarkkina-asemassa olevien palveluissa"). Hankkeessa saatuja oppeja ja tuloksia onkin vietävä eteenpäin toimintamallissa mainittuina eritasoisina kehittämistoimenpiteinä.

Arvioinnin aineiston kokonaisanalyysin perusteella on nostettavissa esiin eräitä tulosten soveltamiseen ja vaikutusten syntymiseen liittyviä huomioita, jotka on syytä huomioida toimintamallin jatkokehittämistyössä. Pidemmällä aikavälillä syntyvien vaikutusten syntymiselle on edellytyksiä, mikäli näitä esiin nousevia haasteita kyetään ratkaisemaan.

Ensinnäkin haastatteluissa arvioitiin, että luontoavusteisten menetelmien kytkeminen palveluihin on periaatteessa helpompaa kuin eläinavusteisten menetelmien. Tämä johtuu toisaalta saavutettavuudesta ja toisaalta kustannuksista. Eläinavusteisuus edellyttää tässä mielessä palvelun järjestäjältä enemmän. Keskeinen tekijä on olemassa olevat resurssit eli eläimet itsessään mutta myös ohjaajien osaaminen. Luonnollisesti tätäkin voi kuitenkin lähestyä monin tavoin eli onko kyse asiakkaan luo menevästä eläimestä vai eläimistä, joiden luo asiakkaat menevät. Millainen palvelukokonaisuus, kustannustaso ja liiketoiminnallinen logiikka tarvitaan, jotta toiminta voisi olla yritysmuotoisena, tai miksei yhdistysmuotoisena, kannattavaa? Missä määrin on mahdollista, että palveluihin käytettävistä resursseista kanavoidaan osa syntyvien kustannusten kattamiseen?

Julkisten työvoimapalvelujen, sosiaalisen kuntoutuksen tai muiden hyvinvointia edistävien palveluiden kohdalla kyse on kunnista ja hyvinvointialueista. Resurssit ovat tulevana vuosina oletettavasti niukat. Minkä verran erilaisia ostopalveluja tullaan tekemään julkisissa työvoimapalveluissa, entä sosiaalipalveluissa? Positiiviset asenteet, innovatiivinen uudelleen ajattelu, näyttöön perustuva vaikuttavuus sekä vähäiset kustannukset lisäävät mahdollisuuksia eläinavusteisten menetelmien käytön lisäämiselle. Samalla olisi kuitenkin tarve pystyä toteuttamaan systemaattisia kokeiluja, jotka toteutetaan selkeästi palveluiden, ei vain menetelmien, kehittämisen näkökulmasta. Tämä edellyttää verkostomaista toimintaa ja keskeisten toimijoiden omistajuutta ja sitoutumista kokeiluihin sekä riittävää resursointia. Menetelmien hyödyntäminen palveluissa edellyttää, että palvelunjärjestäjät ja -tuottajat ovat tiiviisti mukana palvelun luomisessa. Tämä varmistaa myös sen, että palvelun tuottamisen hinta perustuu realistiseen arvioon siitä, mikä on tulevaisuudessa mahdollista ja realistista. Jotta palvelunjärjestäjät ja -tuottajat pystyvät sitoutumaan tällaiseen yhteiskehittämiseen, tulisi

toimijoita ohjaavissa strategioissa ja suunnitelmissa olla organisaatiota ohjaavia ja tukevia kirjauksia menetelmien ja palveluiden kehittämiseksi. Muutoin asia voi helposti jäädä yksittäisten työntekijöiden innostuksen ja kiinnostuksen varaan.

Toiseksi systemaattisen palveluun kytkeytyvän kokeilun lisäksi hankkeen tuloksia voi ajatella hyödynnettävän yksittäisinä päivinä ja ympäristöinä eri palveluntuottajien toiminnassa ja palveluissa siten, että hyöty ja hyödyn perustelu tapahtuu palvelussa. Tämä edellyttää sekä näkemyksellisyyttä että osaamista, jotta eri palveluntuottajat ymmärtävät hyödyntää pienimuotoisiakin mahdollisuuksia eläinavusteisten menetelmien käyttöön. Mahdollisuuksien tulisi myös olla säännöllisesti käytettävissä. Olisiko tällainen pienimuotoisempi soveltaminen riittävän kiinnostavaa niille toimijoille, joilla on tarjota eläinavusteista toimintaa?

Kolmanneksi riippumatta siitä, missä määrin eläinavusteista toimintaa kehitetään osaksi palveluja tai ostettavina pienempinä tai isompina palveluina, tulisi eläinavusteisuutta hyödyntää osana eri oppilaitosten ja koulutusorganisaatioiden tutkintojen, täydennyskoulutusten ja muiden koulutusten sisältöjä ja niiden kehittämistä. Laajempi soveltaminen on mahdollista vain, jos on sekä näkemystä ja osaamista järjestäjissä ja tuottajissa. Tämä edellyttää ymmärryksen ja osaamisen lisäämistä ja vahvistamista. Haastatteluissa arvioitiin, että oppilaitosten yleisenä haasteena on aina hankkeissa aikaansaatu tulosten ja saatujen oppien soveltaminen laajemmin oppilaitosten omassa toiminnassa.

Neljänneksi eläinavusteisuuteen liittyvän osaamisen ja eläimien saaminen osaksi palveluja edellyttää myös rahaa, koska tällaisia resursseja ei välttämättä ole riittävästi nykyiseltään olemassa. Verkostoista kumppaneita voi löytyä, mutta toiminnan on oltava taloudellisesti kestävä. Tietoa ja näyttöä eläinavusteisten menetelmien vaikuttavuudesta on kansallisesti ja kansainvälisesti jo olemassa. Haastatteluissa arvioitiin, että mahdollisesti seuraavien kokeilujen yhteydessä tarvitaan näytön lisäksi kustannushyötyihin liittyvää laskentaa, joka puhuttelisi määrärahoista päättäviä tahoja. Syntyvät säästöt pitäisi pystyä näyttämään nykyisin useammin syntyvien pistemäisten ja satunnaisesti todennettujen, lähinnä laadullisten, tulosten rinnalla. Haastatteluissa arveltiin, että työvoimapolitiittisten hyötyjen sijaan voi olla helpompaa pystyä todentamaan eläinavusteisten menetelmien kustannussäästöjä esimerkiksi mielenterveyteen ja päihteiden käyttöön liittyen osana sosiaalipalveluja. Lisäksi arveltiin, että erityisesti lapsiin ja nuoriin liittyville menetelmien sovelluksille voisi olla kysyntää (yksinäisyys ja ahdistus).

Viidenneksi tiedollisia ja asenteellisia muureja on edelleen eläinavusteisten menetelmien soveltamisessa. Näitä on kuitenkin aiempaa vähemmän. Entistä tärkeämmäksi nousee kuitenkin se, miten eri palveluiden työkäytännöt pystytään huomioimaan eläinavusteisten menetelmien hyödyntämisen yhteydessä. Kyse voi olla turvallisuudesta, vakuutuksista, erilaisista hallinnollisista ohjeista ja säännöistä, pöytäkirjoista, asiakasmerkinnöistä ja -kirjauksista. Mikäli uusien menetelmien mukaanotto lisää erilaista manuaalista työtä tai vie paljon aikaa, käytännön arkea pyörittävät työntekijät eivät helpolla taivu menetelmien innokkaiksi käyttäjiksi.

Kuudenneksi kysynnän ja soveltamismahdollisuuksien arveltiin olevan isommissa kaupungeissa suurempia. Osa mieltikin, että onko suurempien potentiaalisten asiakasvolyyymien parissa kyetty luomaan toimivia palvelukonsepteja. Osa puolestaan arveli, että palvelukonseptien luominen voisi olla luontevaa nimenomaan esimerkiksi Kainuussa, jossa toimijoiden verkostot ovat melko tiiviit ja erilaisia luontoon ja eläimiin liittyviä mahdollisuuksia ainakin periaatteessa saatavilla ja saavutettavissa. Green Carelle nähtiin kuitenkin laajemminkin mahdollisuuksia Kainuussa. Eteenpäin on jo menty. Liiketoiminnallinen merkitys nähtiin kuitenkin vielä melko pieneksi.

Alla on esitetty arvioijan suositukset hankkeen tulosten hyödyntämiseksi tulevaisuudessa:

1. **Hankkeen kehittämän toimintamallia olisi tärkeää päästä toteuttamaan vahvassa yhteistyössä palveluiden järjestäjien ja tuottajien kanssa.** Tärkeää on, että mukana ovat ne tahot ja henkilöt organisaatioissa, joilla on "omistajuus" palveluiden tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen.
2. **Eläinavusteisia menetelmiä voi hankkeen kokemusten perusteella kuvitella yhdistettävän ja käytettävän sekä julkisissa työvoimapalveluissa että hyvinvointialueen vastuulla olevissa palveluissa.** Näin ollen on tärkeää rakentaa ja vahvistaa yhteyksiä työllisyysalueen ja hyvinvointialueen kanssa. Molemmat potentiaaliset palveluiden järjestämisestä vastaavat ja asiakasohjausta tulevaisuudessa toteuttavat organisaatiot ovat murroksessa lainsäädännön ja palvelujärjestelmän muuttuessa. Tämä saattaa vaikeuttaa olemassa olevien verkostojen hyödyntämistä mutta toisaalta avata uusia palveluille tai menetelmille palveluissa mahdollisuuksia asemoitua osaksi uutta palvelurakennetta. Yhteistyön rakentaminen uusien toimijoiden kautta on edellytys vaikuttavien toimintamallien jatkokehittämiseksi.
3. **Seuraavassa vaiheessa tarvitaan systemaattinen kokeilu eläinavusteisten menetelmien hyödyntämisestä riittävällä asiakasmäärällä tietyn palvelun / tiettyjen palvelujen yhteydessä tarkemmin määriteltävällä kohderyhmällä ja mitattavissa olevalla tavoitteilla.** Sisältöjä ja toimintamalli on kehitetty nykyisessä hankkeessa, mutta seuraavaksi tarvitaan lähestymistapaa, jossa ennalta määritellyn ja tarkasti rajatun toteutustavan toimivuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan todentaa, ennen kaikkea potentiaalisille toimintamallin käyttöönottajille.
4. **Mahdollinen kohderyhmä voisi olla esimerkiksi alle 30-vuotiaat monialaista palvelua tarvitsevat nuoret, jotka tarvitsevat tukea sekä työllistymisessä että työ- ja toimintakyvyn parantamisessa.** Tällaiset nuoret ovat työttömiä työnhakijoita, mutta etäisyys avoimille työmarkkinoille voi olla vielä pitkä. Tällöin on tärkeää, että eläinavusteinen palvelu voisi olla säännöllinen osa henkilön hyvinvointialueelta saamaa palvelua, joka voidaan kirjata myös osaksi henkilön työllisyysuunnitelmaa. Tämän lisäksi tulee ylipäätensä tarkastella mahdollisuuksia hyödyntää eläinavusteisia menetelmiä erityisesti lapsille ja nuorille suunnattuina palveluina. Julkisissa työvoimapalveluissa voisi niin ikään pyrkiä ennakkoluulottomasti löytämään paikkoja hyödyntää eläinavusteisia menetelmiä

esimerkiksi osana markkinoilta hankittuja työvoimapalveluja. Luonnonvara-alalle suuntaavan työvoimakoulutuksen sijaan voisi löytyä muitakin hyödyntämismahdollisuuksia.

5. **Eläinavusteisten menetelmien hyödyntämiseen liittyvää koulutusta, tiedon jakamista ja asenteisiin vaikuttamista tulee jatkaa kaikissa keskeisissä verkostoon kuuluvissa toimijoissa.** Alueen oppilaitoksissa tulee jatkaa luonto- ja eläinavusteisten menetelmien innovatiivista hyödyntämistä opetuksessa ja koulutuksen kehittämisessä. Tämän hankkeen kokeiluihin osallistuneet niin asiakkaat kuin työntekijätkin toivat tietoisuuden lisääntymisen ja kertoivat sen muuttaneen joissain tapauksissa omaakin toimintaa. Tiedon levittämällä pystytään luomaan pitkäkestoisia edellytyksiä eläinavusteisten menetelmien yleistymiselle.

Liitteet

Työvoimakoulutuksen alku- ja loppukysely

Tämän kyselyn avulla saadaan tietoa työvoimakoulutuksen vaikutuksista koulutukseen osallistuneen osallisuuteen ja luontosuhteeseen.

Kyselyn vastaukset käsitellään ja raportoidaan siten, ettei sinua voida tunnistaa vastauksista. Kyselyssä ei ole oikeita tai väriä vastauksia. Tietoa syntymävuodesta ja sukupuolesta hyödynnetään alku- ja loppukyselyn vastauksien yhdistämiseen.

Mustalla molemmat kyselyt

Violetilla vain loppukysely

1. Syntymävuosi:

2. Olen

☐ Nainen

☐ Mies

☐ Muu

☐ En halua kertoa

Osallisuus

3. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä					
Saan myönteistä palautetta tekemisistäni					
Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön					
Olen tarpeellinen muille ihmisille					
Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun					

Tunnen, että elämälläni on tarkoitus					
Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita					
Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen					
Koen, että minuun luotetaan					
Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin					

4. Tässä on väittämiä ajatuksista ja tuntemuksista. Valitse jokaisen väittämän kohdalla se vastaus, joka parhaiten kuvaa tilannettasi viimeksi kuluneen kuukauden aikana. Arviointi asteikolla 1–5. 1 = en koskaan 2 = harvoin 3 = silloin tällöin 4 = usein 5 = koko ajan.

	1	2	3	4	5
(D1) Olen tuntenut itseni toiveikkaaksi tulevaisuuden suhteen					
(D3) Olen tuntenut itseni rentoutuneeksi					
(D4) Olen käsitellyt ongelmia hyvin. Olen miettinyt ratkaisuja ja eri vaihtoehtoja, miten pääsen ongelmassa eteenpäin.					
(D5) Olen ajatellut selkeästi. Pystyn erittelemään tunteitani ja toimintaani. Ajatukseni eivät mene sekaisin.					
(D6) Olen tuntenut läheisyyttä toisiin ihmisiin					
(D7) Olen kyennyt tekemään omia päätöksiä asioista					
(D8) Olen kyennyt tarttumaan toimeen asioitteni hoitamisessa					
(D9) Olen tuntenut mielihyvää itselleni tärkeistä asioista					

Työelämä ja työkyky

5. Oletetaan, että työkykysi on parhaimmillaan saanut 10 pistettä. Minkä pistemäärän antaisit nykyiselle työkyvyillesi? Jos et ole tällä hetkellä töissä, arvioi

viimeisintä työtäsi tai ammattisi vaatimuksia. Jos sinulla ei ole ammattia, arvioi tilannettasi suhteessa siihen mitä haluaisit työksesi tehdä.

a. Asteikolla 0–10. 0 = en pysty 10 = työkykyni on lainkaan työhön parhaimmillaan

6. Millaiseksi koet suhteesi työelämään tällä hetkellä? Valitse tilannettasi parhaiten kuvaava numero. Asteikolla:

0= Työelämä tai työllistyminen ei ole minulle ajankohtaista.	1–3 = Minulla ei ole työtä. Minulla on vähäiset edellytykset siirtyä työelämään. Tarvitsen tukea työllistymiseen.	4–5 = Minulla ei ole työtä. Minulla on kuitenkin edellytyksiä siirtyä työelämään. Saatan tarvita tukea työllistymiseen.	6–8 = Minulla on työtä. Minulla on edellytyksiä osallistua työelämään. Saatan kuitenkin tarvita tukea työelämässä jatkamiseksi.	9–10 = Minulla on työtä. Minulla on hyvät edellytykset jatkaa työelämässä.
--	---	---	---	--

7. Uskotko löytäväsi palkkatyötä?

Asteikolla 1–10

8. Uskotko löytäväsi mieleisesi koulutuspaikan?

Asteikolla 1–10

Tulevaisuus ja osaaminen

9. Miten seuraavat väittämät kuvaavat ajatuksiasi tulevaisuuden ja osaamisen suhteen? Arvioi asteikolla 1 = täysin eri mieltä - 5 = täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
(F5) Suhtaudun tulevaisuuteni myönteisesti					
(F6) Minulla on haaveita ja toiveita tulevaisuudelleni. esim. arkitymin löytyminen, päihitteettömyys, koulutuksen aloittaminen, työelämään siirtyminen					
(F7) Olen valmis näkemään vaivaa ja tekemään asioita tavoitteitteni ja haaveitteni toteutumisen eteen					

(F8) Minulla on osaamista, jota voin hyödyntää työelämässä					
(F9) Pystyn ilmaisemaan itseäni eri tilanteissa suullisesti esim. kertomaan asiani muille, osallistumaan keskusteluihin					
(F10) Pystyn ilmaisemaan itseäni eri tilanteissa kirjallisesti esim. kirjoittamaan työhakemuksen tai muun esittelyn					

Maatilaympäristöön liittyvät kysymykset

10. Onko sinulla aikaisempaa kokemusta maa- ja metsätaloustyöstä tai muusta luontoon liittyvästä työstä?
 - a. Ei
 - b. Kyllä, millaista?
11. Oletko osallistunut yksittäisille maatilapäiville ennen työvoimakoulutusta?
 - a. Olen
 - b. En ole
 - c. En osaa sanoa
12. Arvioi seuraavia maatilaympäristössä toteutettuihin osioihin liittyviä väittämiä:

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Käytännön järjestelyt olivat toimivia						
Opetussisällöt olivat hyödyllisiä						
Maatilavierailut olivat hyödyllisiä						
Opetus ja ohjaus oli asiantuntevaa						
Aineistot ja materiaalit olivat hyödyllisiä						

Koulutuksen hyödyt

13. Arvioi seuraavia väittämiä koulutuksen vaikutuksista.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutus on saanut minut harkitsemaan luonnonvara-alan työmahdollisuuksia.					
Koulutus on saanut minut kiinnostumaan luonnonvara-alan koulutusmahdollisuuksista.					
Olen saanut koulutuksessa uutta tietoa luonnon merkityksestä ihmisten hyvinvoinnille.					
Toiminta maatala- ja luontoympäristöissä on vaikuttanut positiivisesti omaan hyvinvointiini.					
Toiminta on vaikuttanut positiivisesti tulevaisuuden suunnitelmiini.					

14. Onko koulutus edistänyt luonnonvara-alan houkuttelevuutta omalla kohdallasi? Millä tavoin?

15. Millä tavalla toiminta maatala- ja luontoympäristöissä on tukenut omaa hyvinvointiasi?

16. Kun nyt arvioit osallistumistasi jaksolle, kuinka tyytyväinen olet, että osallistuit? (1 = Erittäin tyytymätön ☹ - 10 erittäin tyytyväinen ☺)

Lopuksi

17. (Vain alussa): Millaisia odotuksia sinulla on koulutukselle? Mitä haluaisit oppia?

18. Lopuksi: Muita kommentteja tai palautetta:

Titity – Tilalta tietoon ja työelämään -hanke

Taustahaastattelut, kevät 2022

A. Haastateltavan taustatiedot

1. Tehtävä/toimenkuva:
2. Miten hyvin tunnet Titity-hankkeen / Missä roolissa organisaatiosi osallistuu?
 - a. Lyhyt kuvaus prosessista näkökulmastanne:

B. Hankkeen tavoitteet

3. Minkälaisia taustatarpeita tunnistatte seuraaviin teemoihin liittyen? (käsitellään soveltuvilta osin)
 - a. Heikossa työmarkkinatilanteessa olevien työllistyminen alueella
 - b. Työvoiman saatavuus alueen maatilayrityksiin
 - c. Alueen luonnonvarakoulutuksiin hakeutuminen
 - d. Opinnollistamisen hyödyntäminen osana TE-palveluita
 - e. Luontohyvinvointiliiketoiminnan kehittäminen
 - f. Jokin muu, mikä?
4. Miten Titity-hankkeen toteutuksessa ja hankkeessa kehitettävillä toimintamalleilla voidaan vastata em. tarpeisiin? (käsitellään soveltuvilta osin) Esim.
 - a. Heikossa työmarkkinatilanteessa olevien työllistyminen alueella
 - b. Työvoiman saatavuus alueen maatilayrityksiin
 - c. Alueen luonnonvarakoulutuksiin hakeutuminen
 - d. Opinnollistamisen hyödyntäminen osana TE-palveluita
 - e. Luontohyvinvointiliiketoiminnan kehittäminen
 - f. Jokin muu, mikä?
5. Kohdentuvatko Titity-hankkeen tavoitteet oikeisiin asioihin? Puuttuuko jotakin?

C. Toteutus

6. Mitä hankkeen toimenpiteiden toteutuksessa tulisi huomioida, jotta tavoitteita pystytään saavuttamaan?
 - a. Asiakashankinta / markkinointi
 - b. Maatilajakso
 - c. Työvoimakoulutus
 - d. Toimintamallien kehittäminen
 - e. Vaikuttavuuden arviointi

7. Miten eri toimijoiden välinen yhteistyö on toistaiseksi toteutunut? Millaista yhteistyötä tarvitaan?
 - a. Toteuttajatahot KAMK, KAO, Luke
 - b. Edukai
 - c. TE-toimisto
 - d. Kuntakokeilu
 - e. Ely-keskus / muut viranomaiset
 - f. Alueen yritykset
8. Minkälaisia hyötyjä tai vaikutuksia hankkeessa voidaan saavuttaa eri kohderyhmille? Esim.
 - a. Työllisyyspalveluiden asiakkaat
 - b. Luonnonvara-alan yritykset
 - c. Koulutuksenjärjestäjät
 - d. Työllisyyspalvelut
 - e. Alue / yhteiskunta laajemmin.
9. Tunnistattekko joitakin riskejä / ratkaistavia haasteita hankkeen toteutukseen tai tavoitteiden saavuttamiseen liittyen?
10. Tunnistattekko joitakin toimintaympäristön muutoksia, jotka hankkeen toteutuksessa tulisi huomioida?

D. Vaikuttavuus

11. Miten hankkeen tuloksia ja kehitettyjä toimintamalleja voidaan hyödyntää tulevaisuudessa?
 - a. Yrityksissä
 - b. Työllisyyspalveluissa
 - c. Koulutuksissa
 - d. Jossain muussa, missä?

E. Lopuksi

12. Minkälaisilla mittareilla hankkeen tuloksia ja vaikutuksia tulisi arvioida?
13. Mitä materiaaleja meidän tulisi huomioida arvioinnin toteutuksessa?
14. Muita kommentteja tai terveisiä arvioijille:

Titity – Tilalta tietoon ja työelämään -hanke

Haastattelut / keväällä 2023 tutustumis- ja toimintapäiviin osallistujia tuoneet toimijat

A. Haastateltavan taustatiedot

1. Nimi:
2. Tehtävä/toimenkuva:
3. Miten hyvin tunnet Titity-hankkeen / Missä roolissa ja minkä verran sinä ja organisaatiosi on ollut mukana?

B. Kokemukset yhteistyöstä

4. Osallistuit aiemmin keväällä tutustumis- ja toimintapäivään yhdessä kokoamasi ryhmän kanssa. Miten päivä mielestäsi onnistui?
5. Miten mukanasasi olleet kokivat päivän? Mikä herätti kiinnostusta? Mikä puolestaan herätti kysymyksiä tai ei toiminut?
6. Kokivatko osallistujat mielestäsi saaneensa hyvinvointivaikutuksia (asiakkaat, työntekijät)?
7. Mistä arvelet johtuvan, että moni päivään osallistunut ei kuitenkaan hakeutunut työvoimakoulutukseen?
8. Kiinnostuiko joku osallistujista luonnonvara-alasta tai ylipäätään luonnosta ja eläimistä? (=jäikö jotain käteen)

C. Titity-hankkeen tulosten hyödyntäminen

9. Mitä ajattelet Titity-hankkeen tarjoamista oppimisympäristöistä ja luonto- ja eläinavusteisista menetelmistä? Mikä niissä on hyvää ja toimivaa ja mitä tulisi puolestaan kehittää tai muuttaa?
10. Mille kohderyhmille ja mihin tarkoitukseen ko. oppimisympäristöjä ja menetelmiä mielestäsi voisi jatkossa käyttää?
Voit pohtia esimerkiksi seuraavista näkökulmista:
 - Erilaiset kohderyhmät (esim. nuoret, kuntoutujat, pitkään työttömänä olleet, valmentavassa koulutuksessa olevat ja muut)
 - Työllisyyspolku ja työllistymisen edellytykset
 - Koulutuspolku ja opiskelun edellytykset
 - Hyvinvointi ja elämänhallinta
 - Kuntoutuminen
11. Miten sinä ja oma organisaatiosi voisitte hyödyntää ko. oppimisympäristöjä ja luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä (esimerkiksi osana omaa asiakas- tai opetustyötä)? Oletko

suunnitellut luonto- ja eläinavusteisten menetelmien hyödyntämistä jollain tavoin jatkossa?
Tai aiotko kertoa niistä kollegoillesi tai yhteistyökumppaneillesi?

12. Miten Titivity-hankkeessa kehitetyillä toimintamalleilla ja menetelmillä voitaisiin vastata seuraaviin haasteisiin (käsitellään soveltuvilta osin):
- a. Heikossa työmarkkinatilanteessa olevien työllistyminen
 - b. Työvoiman saatavuus alueen maatilayrityksiin
 - c. Alueen luonnonvarakoulutuksiin hakeutuminen
 - d. Opinnollistamisen hyödyntäminen osana työllisyyspalveluita
 - e. Luontohyvinvointiliiketoiminnan kehittäminen
 - f. Jokin muu, mikä?

C. Tulevaisuus

13. Miten yhteistyö Titivity-hankkeen toteuttajien (KAMK, KAO, Luke) kanssa on toiminut?
Millaista yhteistyötä toivoisit jatkossa?
14. Muita kommentteja tai terveisiä Titivity-hankkeelle?

Kiitos haastattelusta!

Titity – Tilalta tietoon ja työelämään -hanke

Loppuhaastattelut

A. Haastateltavan taustatiedot

1. Nimi:
2. Tehtävä/toimenkuva:
3. Miten hyvin tunnet Titity-hankkeen / Missä roolissa ja minkä verran sinä ja organisaatiosi on ollut mukana?

B. Näkemykset hankkeen toteutuksesta ja tuloksista

4. Hankkeessa on pyritty synnyttämään ja kehittämään eläinavusteisia menetelmiä haastavassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten palveluiden hyödynnettäväksi.

Jos olet seurannut hankkeen eläinavusteisten menetelmien kehittämistä, niin mikä on mielestäsi ollut toimivaa / kiinnostavaa / tuloksellista?

Voidaan keskustella esimerkiksi seuraavista näkökulmista:

- a. Eläinavusteisten menetelmien kehittäminen
- b. Eri ammattilaisten tietoisuuden lisääminen eläinavusteisista menetelmistä ja niiden hyödyntämisen lisääminen
- c. Haastavassa työmarkkinatilanteessa olevien tilanteen edistäminen
- d. Yksinäisyyden lieventäminen, sosiaalisen toimintakyvyn parantaminen ja hyvinvoinnin lisääminen
- e. Sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen
- f. Työvoimapalveluiden (sis. työvoimakoulutusten) kehittäminen
- g. Kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen
- h. Terveystuella kehittäminen
- i. Opintopolkujen kehittäminen ja alueen luonnonvarakoulutuksiin hakeutuminen
- j. Luontohyvinvointiliiketoiminnan kehittäminen
- k. Jokin muu, mikä?

C. Tulosten hyödyntäminen jatkossa

5. Mille kohderyhmille ja mihin tarkoitukseen eläinavusteisia menetelmiä mielestäsi voisi jatkossa käyttää?

Voit pohtia esimerkiksi seuraavista näkökulmista:

- Erilaiset kohderyhmät (esim. nuoret, kuntoutujat, pitkään työttömänä olleet, valmentavassa koulutuksessa olevat ja muut)
- Työllisyyspolku ja työllistymisen edellytykset
- Koulutuspolku ja opiskelun edellytykset

- Hyvinvointi ja elämänhallinta
 - Kuntoutuminen
6. Mitä toimenpiteitä jatkossa tarvittaisiin eläinavusteisten menetelmien hyödyntämisen lisäämiseksi? Keskustelussa voidaan käsitellä esimerkiksi seuraavia:
- a. Verkosto eri työllisyyttä sivuavien toimijoiden ja eläinavusteisia palveluita tuottavien yritysten (esim. maatilat) välille
 - b. Eri alojen ammattilaisten osaamisen kehittäminen eläinavusteisista menetelmistä (tieto ja koulutukset)
 - c. Eri palveluihin liittyvät kokeilut ja yhteiskehittäminen
 - d. Eläinavusteisten menetelmien tuloksellisuuden arviointi
 - e. Menetelmien huomiointi eri oppilaitoksissa, koulutuksissa, opetuksessa ja palveluissa (ml. palveluhankinnat)
 - f. Muu, mikä?
7. Miten sinä ja oma organisaatiosi voisitte hyödyntää eläinavusteisia menetelmiä (esimerkiksi osana omaa asiakas- tai opetustyötä)? Oletko suunnitellut luonto- ja eläinavusteisten menetelmien hyödyntämistä jollain tavoin jatkossa? Tai aiotko kertoa niistä kollegoillesi tai yhteistyökumppaneillesi?

D. Muut toiveet ja terveiset

8. Miten yhteistyö Titivity-hankkeen toteuttajien (KAMK, KAO, Luke) kanssa on toiminut? Millaista yhteistyötä toivoisit jatkossa?
9. Muita kommentteja tai terveisiä Titivity-hankkeelle?

Kiitos haastattelusta!

Osallistujien haastattelut, syksy 2022

Kysymykset:

1. Mikä jaksossa oli parasta?
 - Koetko että jaksosta oli sinulle hyötyä?
 - Mitä kehittäisit jakson toiminnassa?
2. Millaisia jatkosuunnitelmia sinulla on tälle syksylle/vuodelle?
 - (Riippuen vastauksesta) Oliko jaksolla jotain merkitystä näiden muotoutumiseen?
3. Mistä kuolit jaksosta?
 - Aioitko osallistua vain maatilajaksolle vai myös työvoimakoulutukseen?

Osallistujien haastattelut, talvi 2023

Osallistuit syksyllä Edukain työllisyyskurssille. Kurssilla oli sisältöjä Heidin, Maijan, Merjan ja Anun Tilalta tietoon ja työelämään (Titivity)-hankkeesta. Teemme selvitystä tästä asiasta. Heidi kyselikin lupaa tähän haastatteluun. Kiitos, että suostuit tähän lyhyeen haastatteluun.

Kysymykset:

1. Mikä koko kurssissa oli parasta?
2. Millaiseksi koit erityisesti seuraavat asiat
 - Seppälän navetta ja puutarha (Maija)
 - Hevostalli Tyynelässä (Heidi)
 - Luontokohteessa käynnit (Ristijärvi, Lahtanen)
 - Terveysmetsäretki (sairaalan vieressä) (Anu)
 - Heidin, Maijan ja Anun esitykset ja asiat Edukain tiloissa
3. Koetko, että kurssista oli sinulle hyötyä?
 - Työllisyyspolku ja työllistymisen edellytykset
 - Koulutuspolku ja opiskelun edellytykset
 - Hyvinvointi ja elämänhallinta

4. Mitä hyötyä oli erityisesti luontoon, maataloihin ja luonnonvara-alaan liittyvistä asioista?
5. Mitä kehittäisit koko kurssia? Entä luontoon, maataloihin ja luonnonvara-alaan liittyviä sisältöjä?
6. Millaisia jatkosuunnitelmia sinulla on tälle keväälle/vuodelle?
 1. (Riippuen vastauksesta) Oliko kurssilla jotain merkitystä näiden muotoutumiseen?
7. Mistä kuulit kurssista?
8. Vaikuttiko hakeutumiseesi se, että oli tällaisia toiminnallisia luontoon liittyviä osia?

owalg^{||}group